

Буковинський Вісник



державної служби та
місцевого самоврядування

Офіційна хроніка

Державне управління

Місьцеве самоврядування

Наукова думка

Перепідготовка та
підвищення кваліфікації

Статистика, факти, події



Засновник
Чернівецький регіональний центр
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування,
державних підприємств,
установ та організацій

Рішенням Національної ради України за питань
телебачення і радіомовлення від 28.12.2023 р.
№1994 «Буковинський вісник державної служби
та місцевого самоврядування» зареєстровано
суб'єктом у сфері онлайн-медіа, внесено до
Реєстру суб'єктів у сфері онлайн-медіа та
присвоєно ідентифікатор R40-02410

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

голова: ЯРМИСТИЙ М. В., директор Чернівецького
регіонального центру підвищення
кваліфікації, кандидат наук з державного управління;
заступник голови: ГАКМАН С.М., заступник директо-
ра Чернівецького регіонального центру підвищення
кваліфікації, кандидат історичних наук;
відповідальний секретар: ХАЛАВКА Л.В.,
завідувач редакції Чернівецького регіонального
центру підвищення кваліфікації
члени редакційної колегії:
БАБ'ЮК І.О., координатор партнерства «Український На
родний Дім у Чернівцях»;
БОСТАН С.І., директор департаменту соціально-
економічного розвитку та стратегічного планування
Чернівецької міської ради, кандидат політичних наук;
ГУЦУЛЯК І.Г., доцент кафедри історії та культури української
мови Чернівецького національного університету ім.
Ю.Федьковича, кандидат філологічних наук;
ЖИТАР'ЮК Н.Г., заступник начальника Міжрегіонального
управління НАДС у Чернівецькій, Івано-Франківській та
Тернопільській областях;
КРУГЛАШОВ А. М., завідувач кафедри політології та держав
ного управління Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича, доктор політичних наук;
МАЛЬКО Н.Б., виконавчий директор Асоціації органів
місцевого самоврядування Чернівецької області «Агенція
розвитку громад Буковини»;
НЕЧАЄВА-ЮРІЙЧУК Н.В., докторант кафедри політології та
державного управління Чернівецького національного
університету ім.Ю.Федьковича, кандидат історичних наук;
ПАВЛЮК М.В., заступник голови Чернівецької обласної
ради, кандидат політичних наук;
РОТАР Н.Ю., професор кафедри політології та державного
управління Чернівецького національного університету
ім. Ю.Федьковича, доктор політичних наук;
СМОЛДИРЕВА Т.П., асистент кафедри журналістики
філологічного факультету Чернівецького національного
університету ім. Ю.Федьковича;
ФІСАНОВ В.П., завідувач кафедри міжнародної
інформації Чернівецького національного університету
ім. Ю. Федьковича, доктор історичних наук, професор;

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
58001, Чернівці,
вул.Поповича, 2, 4 поверх, к.17
Тел/факс: (0372) 552903
E-mail: cprkww@gmail.com

Редакція зберігає за собою право скорочува
ти й редагувати подані текстові оригінали. Жур
нал може друкувати матеріали, не поділяючи
думки автора. Статті не рецензуються та не повер
таються. За точність наведених даних
відповідають автори. Передрук матеріалів –
тільки з дозволу редакції.
Періодичність виходу журналу – 4 номери на рік

У номері:

Державне управління та державна служба

Фархад Фархадов: Суспільство має адаптуватися до ветеранів, а не ветерани до суспільства.....	3
Алла Воробець: Зарахування стажу, набутого за кордоном, при призначенні пенсій в Україні.....	4
Соціальні послуги: досягнення, результати, перспективи.....	5
Інна Вовчук: Державні механізми підтримки суб'єктів господарювання в агропромисловому секторі.....	7
Ветерани отримують ширші можливості для працевлаштування на державній службі та в органах місцевого самоврядування.....	8
У Чернівецькій області провели засідання Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України.....	9
Набув чинності закон «Про застосування англійської мови в Україні».....	10

Міське самоврядування

Сокирянська громада: У пріоритеті – створювати комфортні умови для мешканців та надавати якісні послуги.....	12
Сергій Бостан: Міжмуниципальна та міжнародна співпраця Чернівців в умовах воєнного часу.....	20
Удосконалення правового регулювання інституту старост в умовах воєнного стану.....	23
Територіальні громади: Дайджест.....	24
Актуальні питання місцевого самоврядування та муніципального управління розглянули під час наукової конференції.....	27

Європейська інтеграція, транскордонне співробітництво

Зиновій Бройде: Інформаційно-технологічно-безпекове підґрунтя координованого територіально-галузевого розвитку.....	29
---	----

Наукова думка

Максим Яримистий: Інституціональний імператив оптимізації органів виконавчої влади.....	48
Микола Яримистий: До перспектив формування адміністративно-управлінської спроможності публічних службовців у Чернівецькій області.....	50

Громадянське суспільство

Ігор Баб'юк: Громадська активність як запорука успіху: досвід і виклики на шляху розвитку громадянського суспільства.....	52
Рада ВПО: Оновлення в напрямках роботи міжнародних та національних організацій і благодійних фондів.....	55
Сталий мир та безпека можливі лише без агресора росії, – підсумки публічного обговорення.....	56
23 серпня: Договір, який відкрив двері Другій світовій війні.....	58
«Це день вдячності. День пам'яті про те, якою ціною нам далась незалежність і якою ціною вона виборюється зараз», – студентська молодь про День Незалежності.....	58

ФАРХАД ФАРХАДОВ: СУСПІЛЬСТВО МАЄ АДАПТУВАТИСЯ ДО ВЕТЕРАНІВ, А НЕ ВЕТЕРАНИ ДО СУСПІЛЬСТВА

Заступник Міністра у справах ветеранів України Фархад Фархадов перебував з робочим візитом у Чернівецькій області, в рамках якого взяв участь у всеукраїнському форумі «Психічне здоров'я у часі війни», що відбувся 20 вересня у Чернівцях.

Фархад Фархадов зазначив, що збереження ментального здоров'я ветеранів війни, членів їхніх сімей та родин полеглих є надважливим завданням для Мінветеранів, адже від ментального здоров'я, в першу чергу, залежать емоційний стан, формування міжособистісних стосунків, продуктивність, самовизначення кожної людини, перспективи демографічного, соціального, економічного розвитку нашої країни.

«Психічний стан населення країни впливає на реалізацію цілей суспільства в цілому, на рівень загального добробуту. Після завершення війни Україна стане країною ветеранів й ветеранок, тож ми маємо адаптувати суспільство до ветеранів, а не ветеранів до суспільства. Складовою такої адаптації є підготовка суспільства для можливості надання соціально-психологічної підтримки ветеранам й ветеранкам у громадах», – наголосив Фархад Фархадов.

Заступник Міністра поінформував про можливості, які наразі пропонує Мінветеранів у напрямку психологічної реабілітації та підтримки.

Насамперед, це запровадження безоплатної психологічної допомоги для ветеранів та їхніх родин. Зокрема, Мінветеранів відшкодуватиме вартість наданих послуг спеціалізованим закладам різних форм власності, в тому числі й фізичним особам-підприємцям, які надають такі послуги з психологічної допомоги. На сьогодні до відповідного Реєстру включено 31 суб'єкт надання послуг із психологічної допомоги, зокрема 76 фахівців з надання послуг із психологічної допомоги.

До сфери управління Мінветеранів належать п'ять центрів соціально-психологічної реабілітації:

Бородянський центр соціально-психологічної реабілітації населення;

Іванківський центр соціально-психологічної реабілітації населення;

Києво-Святошинський центр соціально-психологічної реабілітації населення;

Соціально-психологічний центр м. Славутича;

Центр соціально-психологічної реабілітації населення у м. Коростені.

Центрами проводяться різноманітні заходи із надання соціальних та психологічних послуг ветеранам та членам сімей їхніх сімей в межах соціальної адаптації, відновлення та підтримання психічного здоров'я, попередження, вирішення, подолання кризових ситуацій та їх наслідків.

Ще один інструмент Мінветеранів діагностична система MARTA. За її допомогою можна провести первинний скринінг станів психічного здоров'я не тільки для ветеранів, але й для членів їхніх родин та цивільних осіб. Система є простою у використанні, де необхідно пройти тест, після якого отримуються результати, розповів Фархад Фархадов.

Джерело: <https://mva.gov.ua/presenter/category/86-novini/farhad-farhadov-suspilstvo-mae-adaptuvatisya-do-veteraniv-a-ne-veterani-do-suspilstva>



АЛЛА ВОРОБЕЦЬ

завідувачка сектору виконання міжнародних договорів ГУ Пенсійного Фонду України в Чернівецькій області



ЗАРАХУВАННЯ СТАЖУ, НАБУТОГО ЗА КОРДОНОМ, ПРИ ПРИЗНАЧЕННІ ПЕНСІЙ В УКРАЇНІ

На сьогодні відповідно до статті Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» особам призначається пенсія за віком після досягнення 60 років при наявності страхового стажу не менше, ніж 21 рік. Якщо майбутньому пенсіонеру, який офіційно працював за кордоном, при встановленні права на пенсію не вистачає стажу, набутого на території України, то для визначення права враховується стаж, набутий за кордоном, з державами, з якими в Україні укладені міжнародні договори в галузі пенсійного забезпечення.

На даний момент пенсійне забезпечення регулюється договорами за пропорційним та територіальним принципом пенсійного забезпечення. За територіальним принципом пенсійного забезпечення Україною укладено договори з Азербайджанською республікою, Грузією та Республікою Молдова. Стаж, набутий у цих країнах, зараховується при призначенні пенсії в тій державі, в якій особа проживає на момент виникнення права на призначення пенсії. Стаж зараховується за даними трудової книжки та інших документів, виданих відповідними організаціями.

Слід зауважити, що стаж зараховується на підставі документів, які не потребують легалізації, але якщо документ складений іноземною мовою, то його беруть до уваги за умови перекладу, засвідченого нотаріально. Також стаж, набутий в цих країнах, після

першого січня 2024 року зараховується за умови підтвердження сплати відповідних внесків до пенсійних органів цих держав.

Україна виконує також взяті на себе зобов'язання за договорами, укладеними з Румунією та Угорщиною. При призначенні пенсій в Україні стаж, набутий в цих державах, зараховується як для визначення права, так і для розміру пенсії, однак цей стаж зараховується тільки після підтвердження компетентними органами відповідних держав.

За пропорційним принципом Україною укладено угоди з Естонською Республікою, Латвійською Республікою, Литовською Республікою, Королівством Іспанія, Португальською Республікою, Республікою Польща, Словацькою Республікою, Чеською Республікою та Болгарією.

Слід зауважити, що кожна країна за пропорційним принципом призначає пенсію згідно зі своїм законодавством та зараховує стаж, набутий виключно на її території. Існують певні особливості щодо зарахування стажу в деяких країнах. Зокрема:

- страховий стаж, набутий на території Латвійської Республіки до 01.01.1991, враховується стороною проживання особи на момент звернення за пенсією;
- страховий стаж, набутий в Чехії до 01.04.2003, зараховується при обчисленні пенсії тією країною, на території якої

громадянин постійно проживав станом на вказану дату;

- страховий стаж, набутий в Словацькій Республіці до 31.12.2001, зараховується при обчисленні пенсії тією країною, на території якої громадянин постійно проживав станом на вказану дату.

Зарахування страхового стажу лише на підставі представлених особою документів про стаж, виданих установами, організаціями за місцем роботи на території іншої держави, не проводиться.

Але в разі, якщо при призначенні пенсії на території України громадянам не вистачає стажу для визначення права, то може бути зарахований стаж, набутий на території цих держав виключно для визначення права після підтвердження цими державами свого стажу. Якщо стаж, набутий на території цих країн, становить менше одного року, то зазначений стаж після підтвердження компетентними органами цих держав може бути зарахований до стажу та підсумований до українського стажу.

Для того, щоб підтвердити стаж, набутий у цих державах, громадянам необхідно звернутися до Пенсійного Фонду України, надавши заяву, паспорт громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, ПІН, номер соціального страхування, наданий громадянину на території тієї держави, де він працював, та документи про стаж, набутий як на території України, так і на території інших

держав. Реалізація цього здійснюється шляхом переписки між компетентними органами відповідних держав. Ця процедура тривала в часі, тому ми рекомендуємо всім громадянам завчасно звертатися до органів фонду для підтвердження стажу, набутого на території цих держав.

Також хочу додати, що з 23 червня 2024 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання питання обчислення страхового стажу та пенсійного забезпечення. Відповідно до цього закону, якщо особі не вистачає стажу для призначення пенсії на території України, а вона проживає на території України, можна зарахувати стаж, набутий за кордоном, за умови, що ці періоди роботи враховує та сторона, та компетентна установа, де людина набула цього трудового стажу. Порядок підтвердження та зарахування зазначених періодів наразі розробляється Кабінетом Міністрів України. У разі відсутності необхідного страхового стажу, передбаченого частинами першою - третьою статті 26 цього Закону, для визначення права на призначення пенсії за віком включаються періоди роботи особи в іншій державі (за наявності) у календарному обчисленні, за умови зарахування таких періодів роботи до страхового стажу (стажу роботи) згідно із законодавством відповідної держави. Порядок підтвердження та зарахування таких періодів роботи до страхового стажу (стажу роботи)

СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ: ДОСЯГНЕННЯ, РЕЗУЛЬТАТИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Як інформує Департамент соціального захисту населення Чернівецької ОВА, в липні 2023 року програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй спільно із Міністерством соціальної політики розпочато реалізацію проєкту «Удосконалення системи соціальної роботи та надання соціальних послуг в 6 областях шляхом проведення аналізу стану організації та надання соціальних послуг у територіальних громадах цих регіонів, ідентифікації надавачів та визначення потреб

задля цифровізації процесів».

Чернівецька область – одна із шести та єдина із західних областей, яка була відібрана для пілотного проєкту, що поставив собі за мету розвивати систему соціальних послуг і сімейних форм виховання на рівні громад, а також розробити регіональну програму для задоволення потреб жителів громад.

У межах проєкту у вересні 2023 року проведено презентаційний семінар для надавачів соціальних послуг, на якому обговорено

ключові виклики територіальних громад при організації проведення соціальної роботи, потреби у сфері навчання та підвищення професійної компетентності працівників закладів та установ, які надають соціальні послуги.

У жовтні 2023 року було створено робочу групу з питань визначення потреб населення Чернівецької області у соціальних послугах, до складу якої увійшли представники профільних департаментів обласної влади, громадських організацій, установ соціального спрямування, незалежні експерти. Серед основних напрацювань групи – тематичні семінари з питань планування і розвитку системи соціальних послуг, створення нових послуг у громадах, соціальної адаптації, підтриманого проживання, медіації, кабінетний аналіз стану системи надання соціальних послуг та соціального захисту обласного рівня в 52-х територіальних громадах. Окрім цього, проведено соціологічне дослідження щодо якості отриманих соціальних послуг та незадоволеної потреби, глибинне дослідження у шести відібраних територіальних громадах: Сокирянській, Вашківецькій, Глибоцькій, Берегометській, Вікнянській, Ванчикувській.

Розроблено проект комплексної програми організації соціальної роботи та надання соціальних послуг в Чернівецькій області на 2022-2026 роки. Особливу користь для жителів громад та недержавного сектору має розроблена працівниками Департаменту в межах проекту інтерактивна карта соціальних послуг та незадоволеної потреби у соціальних послугах. У межах проекту дві пілотні територіальні громади, а саме Глибоцьку та Вижницьку, забезпечено вантажопасажирськими мікроавтобусами, які облаштовано необхідним інвентарем для надання соціальної послуги догляду вдома. Також на території зазначених громад облаштовуються простори для соціальної адаптації, які буде обладнано меблями та комп'ютерною технікою.

У січні поточного року відкрито навчально-

тренінговий центр соціальної роботи, цього року заплановано охопити навчанням понад 100 працівників соціальної сфери області. Вже у травні розпочались курси підвищення кваліфікації на 2,0 кредити для 25 посадових осіб соцзахисту за спеціально розробленою програмою.

У 2024 році запрацює мобільна служба методичної допомоги громадам у розбудові системи соціальних послуг та екстреної психолого-соціальної допомоги при Чернівецькому обласному центрі соціальних служб. Це стане можливим завдяки ПРО-ОН шляхом передачі спеціально обладнаного автомобіля для виїзду у населені пункти Чернівецької області.

Нагадаємо, що наразі соціальні послуги в області надають 8 установ обласного підпорядкування, 34 центри надання соціальних послуг та територіальні центри соціального обслуговування населення, засновниками яких є сільські селищні міські ради, 16 територіальних громад організують надання соціальних послуг мешканцям на умовах співфінансування, 21 заклад недержавних надавачів соціальних послуг. Станом на 1 травня 2024 року у територіальних громадах запроваджено 129 посад фахівців соціальної роботи, що утричі більше, ніж за аналогічний період 2023 року. У місцевих бюджетах на 2024 рік на соціальні цілі передбачено видатки на загальну суму 404,1 млн грн, 259 млн грн в обласному бюджеті.



**ДЕПАРТАМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОДА (ОВА)**

ІННА ВОВЧУК

начальник управління
агропромислового розвитку
Чернівецької ОВА



ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ СЕКТОРІ

Міністерством аграрної політики та продовольства України в цьому році було відновлено бюджетні дотації на землю, за утримання великої рогатої худоби, кіз та овець. А саме :

- бюджетну субсидію на одиницю оброблених угідь сільськогосподарського призначення – у розмірі 4000 гривень на 1 гектар;
- спеціальну бюджетну дотацію для утримання великої рогатої худоби, – у розмірі 7000 гривень на одну голову;
- спеціальну бюджетну дотацію для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець у розмірі 2000 гривень на одну голову.

Наразі Мінагрополітики затвердило перший перелік отримувачів в рамках програми «Підтримка фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції». Право на отримання окремої бюджетної субсидії у розмірі 4 тис. грн на 1 га оброблених угідь сільськогосподарського призначення в Чернівецькій області отримали 16 заявників. Сума субсидії, що підлягає виплаті землевласникам та землекористувачам регіону становить 3 199 792 грн. На отримання субсидії документи подали переважно аграрії Чернівецького та Дністровського районів. За іншими напрямками подані документи ще на стадії доопрацювання та невдовзі будуть затверджені відповідні накази щодо переліку отримувачів. Однією з умов отримання бюджетних коштів була реєстрація отримувача дотації у Державному аграрному реєстрі.

Також слід зазначити, що аграрії області мають змогу отримати 25% компенсації вартості придбаної сільгосптехніки українських виробників, згідно з переліком техніки, що затверджений Міністерством економіки України. До переліку позицій включені зокрема, трактори, ґрунтообробна техніка та обладнання, посівні та ґрунтообробні комплекси, насінневі бункери, машини для очищення, сортування, калібрування насіння, навантажувачі зерна, обладнання для сушіння зерна тощо. Щоб отримати компенсацію вартості придбаної техніки чи обладнання, агровиробник має обрати постачальника з відповідного переліку на сайті Мінекономіки, придбати необхідну техніку та подати до уповноваженого банку заявку та підтвердні документи. На сьогоднішній день 4 суб'єкта господарювання отримали часткову компенсацію вартості за 50 одиниць придбаної вітчизняної техніки та обладнання для агропромислового комплексу в сумі 16 900 411 грн. Це найбільша сума компенсації в порівнянні з іншими областями.

Ще однією програмою підтримки суб'єктів господарювання є Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%», що продовжує активно підтримувати розвиток малого та середнього підприємництва в Україні, забезпечуючи сприятливі умови для отримання кредитів на різні потреби бізнесу.

З початку року 108 агрогосподарств області отримали близько 645,8 млн. грн. банківських

кредитів на розвиток. З них за державною програмою «Доступні кредити 5-7-9» 90 господарств профінансовано на 388,5 млн. гривень. Крім того, малі фермерські господарства із площею обробітку до 500 га можуть залучити кредитні кошти під гарантії Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві. Це є позитивним фактором для розвитку малих господарств, що не мають належної застави для залучення кредитів.

В цьому році аграрії області мали змогу зареєструватись на отримання мінеральних

добрив, а саме Нітроамофоски, на осінню посівну компанію по програмі USAID АГРО. Наразі всі запити опрацьовані, затверджено список заявників згідно з яким кожен учасник зможе отримати 1 тону добрива.

Очікується, що роздача добрива розпочнеться в цьому місяці. За попередніми даними мінеральні добрива отримають 145 сільгосптоваровиробників Чернівецької області.

ВETERАНИ ОТРИМАЮТЬ ШИРШІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ ТА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Міністерство у справах ветеранів України запустило е-Карту вакансій державної служби та органів місцевого самоврядування для ветеранів та ветеранок. Цей новий сервіс доступний на веб-платформі е-Ветеран — <https://eveteran.gov.ua/> та є візуалізацією інформації про вакансії державних органів, органів місцевого самоврядування та військових адміністрацій по всій Україні.

Мета — полегшити ветеранам та ветеранкам війни процес пошуку роботи та сприяти їхньому працевлаштуванню на державну службу. Користувачі можуть обрати для себе вакансії у різних регіонах країни, а також отримати детальну інформацію про функціональні обов'язки, вимоги до кандидатів, рівень заробітної плати та контакти для зворотного зв'язку.

В. о. Міністра у справах ветеранів України Олександр Порхун наголошує: «Наша стратегія — заохочувати ветеранів і ветеранок до працевлаштування на державну службу. Наприклад, в Мінветеранів вже понад 17% штату - це ветерани і ветеранки, члени їхніх родин і сімей загиблих, діючих військовослужбовців, колишні військовополонені. Хто, як не ветеранська спільнота, краще знається на своїх потребах та можливостях. А держслужба дає перспективи, як і що треба змінити в системі, ветеранській політиці, щоб ці перетворення

були відчутні та ефективні».

За словам Олександра Порхуна, е-Карта вакансій держслужби — лише перший етап в системі працевлаштування. Протягом найближчих декількох місяців Мінветеранів запустить додатковий цифровий продукт з пошуку робочих місць у бізнесі. Він також додає, що Мінветеранів спільно з roboota.ua та work.ua вже реалізують спільні проекти з професійної адаптації та працевлаштування. Тому завдяки повноцінному запуску ресурсу із пошуку роботи від Мінветеранів буде максимально розширена пропозиція для ветеранської спільноти на ринку праці.

На момент запуску е-Карті було розміщено 170 вакансій, з них 92 – на державній службі, 37 – в органах місцевого самоврядування, 41 – у військових адміністраціях. Вакансії оновлюються в реальному часі, щоденно, забезпечуючи актуальність інформації.

Розробка е-Карті вакансій здійснювалась у співпраці з Національним агентством України з питань державної служби (НАДС) та Міжнародною організацією з міграції (МОМ).

У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ ПРОВЕЛИ ЗАСІДАННЯ КОНГРЕСУ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ВЛАД ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

Важливі питання розвитку області розглянули під час засідання Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України в Чернівецькій області, яке провели у Хотинській громаді. Йшлося про розбудову прикордонної та транспортної інфраструктури на українсько-румунському кордоні, підвищення інституційної та фінансової спроможності територіальних громад гірських територій, функціонування освітньої галузі в умовах правового режиму воєнного стану, розвиток мережі надання реабілітаційної допомоги, іпотечне кредитування в рамках державної програми «єОселя», – інформує пресслужба Чернівецької ОВА.

Участь у засіданні взяли представники Офісу Президента України, уряду, Народні депутати, голови громад області.

У третьому кварталі 2024 року розпочнеться робота над техніко-економічним обґрунтуванням проекту з будівництва вузької залізничної колії вглиб території України. 16 липня Координаційним Комітетом програми Європейського Союзу «Механізм «Сполучення Європи» (CEF) погоджено проект реконструкції споруд залізничного будівництва колії 1435 мм та електрифікацією на ділянці Львів – Чернівці – Вадул-Сірет – Держкордон. Його загальний бюджет – 85,91 млн євро, CEF надасть Укрзалізниці 42,95 млн євро.

Реалізація проекту інтегрує українську залізничну систему в єдиний транспортний комплекс Європейського Союзу. Проект реалізовуватиметься у два етапи. Перший – будівництво колії «Чернівці- Вадул-Сірет». Вже до кінця року має бути підготовлене техніко-економічне обґрунтування проекту та розпочнуться основні підготовчі роботи з його реалізації.

Під час засідання Конгресу розглянули також питання щодо підвищення інституційної та фінансової спроможності територіальних громад на гірських територіях.

Начальник Чернівецької ОВА Руслан Запранюк зазначив, що на території Чернівецької області є 4 громади, у яких всі населені пункти мають статус гірських. Гірські території зберігають важливу природну і культурну спадщину та підтримують стабільність екосистем на прилеглих територіях. При цьому вони нашоувхуються на непрості виклики в економічному та соціальному зростанні внаслідок складних для розвитку господарства та життєдіяльності населення природних умов і потребують особливої політики регіонального розвитку.

На жаль, порівняно з минулим роком дохідна частина бюджетів цих громад за рахунок дотацій скоротилася на 34,2 млн. грн. Дефіцит становить від 10 до 20 відсотків. Розрахункові втрати місцевих бюджетів гірських територій – понад 14 млн. грн. на рік. Закрити цю прогалину за рахунок власних доходів не можливо. Бюджети територіальних громад гірських територій Чернівецької області у 2024 році змогли забезпечити доходами лише 55-80 відсотків своїх видатків.

Обласна державна адміністрація вже підготувала низку звернень до центральних органів виконавчої влади щодо стимулювання розвитку гірських територій, як нашої області, так і України.

Зокрема, мова йде про внесення змін до законодавства щодо зарахування 100 % рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування, до місцевих бюджетів територіальних громад гірських територій і встановлення ставки податку для лісових земель від 0,3 до 0,5% від їх нормативної грошової оцінки.

Важливою складовою розвитку гірських регіонів має бути і долученість до міжнародної співпраці, створення умов для залучення інвестицій та сприяння розвитку підприємництва.

НАБУВ ЧИННОСТІ ЗАКОН «ПРО ЗАСТОСУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ»

27 червня набув чинності закон «Про застосування англійської мови в Україні». Його мета – сприяти забезпеченню застосування англійської мови як однієї з мов міжнародного спілкування на всій території України у публічних сферах суспільного життя.

Вимога щодо обов'язковості володіння англійською мовою встановлюється до осіб, які претендують на зайняття посад:

- 1) державної служби категорії «А»;
- 2) державної служби категорій «Б» і «В», перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України;
- 3) голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників;
- 4) військовослужбовців офіцерського, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України;
- 5) поліцейських середнього і вищого складу Національної поліції України, посад начальницького складу інших правоохоронних органів, посад начальницького складу служби цивільного захисту, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України;
- 6) прокурорів;
- 7) у податкових та митних органах, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України;
- 8) керівників, членів виконавчого органу, членів наглядової ради (ради директорів) та інших посадових осіб державних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;
- 9) керівників державних наукових установ;
- 10) керівників закладів вищої освіти;
- 11) у сфері освіти і науки, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Вимога щодо володіння англійською або іншою іноземною мовою може встановлюватися суб'єктом призначення до осіб, які претендують на зайняття посад в органах

місцевого самоврядування (крім виборних посад), основні посадові обов'язки яких передбачають виконання функцій з міжнародного співробітництва.

Вимоги щодо відповідного рівня володіння англійською мовою особами, які претендують на зайняття посад, визначених частинами першою і другою статті 3 цього Закону (державної служби категорії «А», державної служби категорій «Б» і «В», перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України), порядок проведення іспиту на визначення рівня володіння англійською мовою, а також перелік документів, що засвідчують рівень володіння англійською мовою, у тому числі сертифікатів міжнародного зразка, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Вимоги щодо рівня володіння англійською мовою розробляються з урахуванням шкали рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CEFR). Вимоги щодо відповідного рівня володіння англійською мовою особами, які претендують на зайняття посад, визначених пунктом 4 частини першої статті 3 цього Закону (військовослужбовців офіцерського, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України), розробляються також з урахуванням мовленневих рівнів стандарту Організації Північноатлантичного договору (STANAG 6001).

Організацію проведення іспиту на визначення рівня володіння англійською мовою для осіб, які претендують на зайняття посад, визначених частинами першою і другою статті 3 цього Закону, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти і науки.

Особа може повторно скласти іспит на визначення рівня володіння англійською мовою необмежену кількість разів, але не більше одного разу на чотири місяці. Для громадян України складання іспиту є безоплатним, за

умови складання такого іспиту не більше одного разу протягом календарного року.

Особи, які претендують на зайняття посад, визначених частинами першою і другою статті 3 цього Закону, подають документ, що засвідчує відповідний рівень володіння англійською мовою, до призначення на посаду.

Особам, які обіймають посади, визначені частинами першою і другою статті 3 цього Закону, за володіння англійською мовою на рівні не нижче B2 за шкалою рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CEFR) встановлюється надбавка у розмірі 10 відсотків посадового окладу в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом буде проводити-

ся відповідна робота щодо: встановлення переліку посад, кандидати на зайняття яких зобов'язані володіти англійською мовою; визначення вимог щодо рівня володіння англійською мовою; затвердження порядку проведення іспиту на визначення рівня володіння англійською мовою; встановлення переліку документів, що засвідчують рівень володіння англійською мовою; затвердження порядку виплати надбавки за володіння англійською мовою на рівні не нижче B2 відповідно до шкали рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CEFR); розроблення і затвердження державної цільової програми сприяння вивченню та застосуванню англійської мови в Україні тощо.

Джерело: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>

МЕХАНІЗМИ ВИВЧЕННЯ ПУБЛІЧНИМИ СЛУЖБОВЦЯМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

На онлайн-платформі EF англійську мову вивчають 21606 публічних службовців. З них 20461 – державні службовці і 2163 – представники органів місцевого самоврядування. Кожний десятий державний службовець вивчає англійську разом із Eng4PublicService. Про це зазначила Голова НАДС Наталія Алюшина в інтерв'ю «Суспільному», коментуючи механізми реалізації Закону «Про застосування англійської мови в Україні».

За її словами, у проєкті Eng4PublicService представлені 1098 органів державної влади та місцевого самоврядування. А загалом 7596 публічних службовців отримали понад 16222 сертифікатів про підвищення кваліфікації.

«Ми підписали меморандум із найбільшою в світі онлайн-школою Education First English Learning Solutions. І вже у лютому 2023-го відкрили проєкт для усіх публічних службовців. Ми запропонували колегам очевидні переваги онлайн школи. Серед них – цілодобовий доступ з різних девайсів, можливість користуватися мобільним додатком, персоналізоване навчання, модулі, адаптовані під українські реалії та професійні

вимоги», – наголосила Наталія Алюшина.

За словами очільниці НАДС, у компанії EF врахували воєнні ризики України і розробили мобільний застосунок, який дозволяє навчатися в умовах блекауту, оновлюючи результати, коли вмикаються світло. «Ми навіть жартуємо між собою про те, що англійська сама себе не вивчить, і тому запроваджуємо наші практики на всю країну», – підкреслила Наталія Алюшина.

За словами очільниці Агентства, навчання на платформі є безкоштовним для публічних службовців. «Це принципова позиція можливість відповідального бізнесу. Партнери з Education First вражені тим, як Україна б'ється за свою свободу і без роздумів надали нам цю можливість. Усі ми усвідомлюємо, що українці, зокрема державні службовці, мають мовити англійською, аби світ бачив, як країна бореться і перемагає», – додала Наталія Алюшина.

Джерело: <https://nads.gov.ua/news/nataliia-aliushyna-v-efiri-suspilnoho-rozpovila-pro-mekhanizmy-vyvchennia-publichnymy-sluzhbovtsiamy-anhliiskoi>

СОКИРЯНСЬКА ГРОМАДА: У ПРІОРИТЕТІ – СТВОРЮВАТИ КОМФОРТНІ УМОВИ ДЛЯ МЕШКАНЦІВ ТА НАДАВАТИ ЯКІСНІ ПОСЛУГИ

Сокирянська міська територіальна громада – найвіддаленіша від обласного центру громада Чернівецької області. Її загальна площа становить 604,4 км². Чисельність населення – близько 38 тисяч осіб. До складу громади входить 25 населених пунктів. Центр громади – місто Сокиряни, в якому проживає понад 8000 осіб. На території громади мешкає понад 1500 внутрішньо перемішених осіб, які прибули із областей, де тривають активні бойові дії. Про життя Сокирянської ТГ розповідає міський голова **Василь Козак**.

Розкажіть, будь ласка, загалом про Сокирянську громаду та її особливості.

Надзвичайно потужно на території громади розвивається галузь сільськогосподарського виробництва, зокрема садівництво. Сільськогосподарські підприємства, які функціонують на території Сокирянщини, широко застосовують у процесі виробництва сучасні світові технології. Послуги у сфері охорони здоров'я на території громади надають комунальне некомерційне підприємство «Сокирянська лікарня» та комунальне некомерційне підприємство «Сокирянський центр первинної медико-санітарної допомоги». Окрім того, в Сокирянській громаді функціонує комунальне некомерційне підприємство «Сокирянська стоматологія». В громаді функціонує 19 закладів загальної середньої освіти, з них 7 закладів – опорні, 7 дошкільних та 2 позашкільних закладів освіти. Мережа культури представлена Комунальним закладом «Центр культурних послуг»

Сокирянської міської ради, до складу якого входить 11 філій, серед яких Сокирянський історичний музей, музей гончарства в селі Коболчин, бібліотечні та клубні установи.

Чи вдається громаді забезпечувати потреби своїх мешканців та надавати якісні послуги (соціальні, адміністративні, медичні, освітні, житлово-комунальні та ін.)?

Це один із пріоритетних напрямків нашої роботи – створювати комфортні умови для жителів громади, зокрема з категорії внутрішньо переміщених осіб, та забезпечувати надання їм якісних послуг.

Адміністративні послуги населенню Сокирянської міської територіальної громади надаються управлінням – Центром надання адміністративних послуг (Центр Дії) Сокирянської міської ради. Варто зауважити, що сервісами Центру користуються не тільки жителі Сокирянської громади, але й сусідніх Вашковецької та Новодністровської громад.



Це сучасна установа, де громадяни можуть отримати розширений спектр (275) адміністративних послуг швидко, якісно та у комфортних умовах. У грудні 2021 року управління – Центр надання адміністративних послуг (Центр Дії) Сокирянської міської ради модернізовано у Дія.Центр. На той час на території України функціонувало лише 16 таких центрів, серед них і на території Сокирянської громади. Приміщення обладнане навігаційними вказівниками, тактильними та візуальними елементами доступності, електронною чергою. Для відвідувачів з дітьми створено ігровий простір, враховано потреби громадян з обмеженими фізичними можливостями, облаштовано комфортні умови і в залі для очікування та відпочинку.

Звернувшись до управління, громадяни можуть подати документи для оформлення ID-паспорта вперше після досягнення 14-річного віку, ID-паспорта, паспорта громадянина України для виїзду за кордон.

Також на базі управління громадяни можуть отримати послуги зі сфери сервісного центру МВС. Зокрема, для жителів та гостей громади доступні: обмін посвідчення водія (без складання іспитів); видача нового посвідчення водія замість втраченого або викраденого; державна реєстрація нового транспортного засобу (без огляду); перереєстрація транспортного засобу у зв'язку зі зміною найменування та адреси юридичних осіб, прізвища, імені чи по батькові, місця проживання фізичних осіб, які є власниками транспортних засобів, устаткування газобалонного обладнання.

На базі Центру громадяни можуть отримати адміністративні послуги у сфері соціального захисту, земельних відносин, реєстрації нерухомості, земельних питань, архітектури та містобудування, реєстрації/зняття з реєстрації громадян, реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, реєстрації громадських об'єднань, отримати документи дозвільного характеру. Окрім того, в ЦНАПі є можливість отримати такі комплексні послуги як «Малюток та ДІАМ». Послуги у сфері охорони здоров'я на території

громади надають комунальне некомерційне підприємство «Сокирянська лікарня» та комунальне некомерційне підприємство «Сокирянський центр первинної медико-санітарної допомоги». Окрім того, в Сокирянській громаді функціонує комунальне некомерційне підприємство «Сокирянська стоматологія». Комунальне некомерційне підприємство «Сокирянська лікарня» Сокирянської міської ради є кластерним закладом вторинної медичної допомоги у Дністровському районі. Медична установа надає 17 пакетів послуг, якими користуються не тільки жителі громади, зокрема і ВПО, але й мешканці інших громад Буковини, а також сусідньої Вінницької області. КНП «Сокирянська лікарня» охоплює зоною обслуговування 100,6 тис. населення. Переважно це жителі Сокирянської, Новодністровської, Вашковецької, Кельменецької, Лівинецької територіальних громад.

Враховуючи близьке розташування Сокирянської громади до державного кордону з Республікою Молдова, за потреби медичні послуги надаються жителям сусідньої держави, які перетинають кордон і потребують невідкладної допомоги. Будівля, в якій розміщена лікарня, – нова, із сучасним ремонтом, експлуатується з 2009 року. Матеріально-технічне забезпечення КНП «Сокирянська лікарня» постійно удосконалюється та покращується. У лікарні наявна оновлена система киснепостачання і киснезабезпечення (три кисневих станції та дві рампи з балонним киснем).



Медична установа забезпечена електрогенераторами високої потужності, які за потреби можуть бути використані для безперебійного живлення основних відділень медичної установи. Наявне аварійне джерело живлення з системою АВР.

Заклад охорони здоров'я забезпечений сучасним рентгенологічним обладнанням, а саме пересувними та стаціонарними рентгенівськими апаратами, спіральним комп'ютерним томографом зі шприц-інжектором, в операційній наявна С-дуга. Також лікарня забезпечена УЗД-обладнанням, апаратами штучної вентиляції легень, лапароскопічною та ендоскопічною стійкою, моніторами пацієнта та системами моніторингу. Завдяки участі КНП «Сокирянська лікарня» у Програмі підтримки проєктів безпеки людини «КУСАНОНЕ», яка впроваджується Урядом Японії для медичної установи придбано апарат штучної вентиляції легень експертного класу та монітор пацієнта з капнографією японського виробництва. В Україні підтримано 5 таких проєктів з різних областей, серед них і КНП «Сокирянська лікарня».

У структурі медичного закладу функціонують приймальне відділення, відділення гемодіалізу, акушерсько-гінекологічний блок з пологовим відділенням, реанімаційне, терапевтичне та хірургічне відділення, відділення реабілітації. Окрім того, на базі КНП «Сокирянська лікарня» функціонує інфекційне відділення, корпус якого розташований окремо від основної будівлі медичної установи. Заклад обладнаний ізольованими одна від одної кімнатами для перебування хворих. Відділення оснащено сучасною системою очищення стічних вод «BIOTAL». Це система автономної каналізації, яка має 7-и програмне автоматичне регулювання потужності, в залежності від витрати стічних вод, що економить до 70% електроенергії. Поряд з цим, система забезпечує ефективну очистку та знезараження стічних вод інфекційного відділення таким чином, що очищена вода має параметри води технічного призначення і є абсолютно безпечною. Наразі відділення обладнано окремою кисневою станцією, яка повністю

забезпечує безперебійне постачання кисню для хворих. Окрім того, відділення оснащене генератором електроенергії, для забезпечення безперебійної роботи навіть за відсутності електропостачання. У 2021 році за кошти місцевого бюджету на установі замінено дах, а також утеплено та облаштовано фасад.

В умовах пікової госпіталізації під час пандемії Covid-19 медичну допомогу на базі закладу одночасно отримували 124 хворих. У лютому 2021 року на базі КНП «Сокирянська лікарня» почало функціонувати відділення гемодіалізу, де на добу може обслуговуватись 12 людей. У відділенні встановлено найсучасніше обладнання, яке використовують у провідних клініках Європи та світу. Наразі на території Сокирянщини проживає 10 осіб, які потребують систематичного позаниркового очищення крові. Від початку повномасштабного вторгнення росії послугами відділення також користуються громадяни, які вимушено покинули власні домівки. Враховуючи територіальну віддаленість Сокирянської громади від закладів, які можуть надавати послуги гемодіалізу пацієнтам, наявність вказаного відділення є надзвичайно важливим.

Приймальне відділення повністю відремонтоване та оснащене сучасним медичним обладнанням для надання невідкладної допомоги пацієнтам. Медична установа має у розпорядженні відповідним чином обладнані 2 автомобілі швидкої медичної допомоги, які залучаються, у разі необхідності, до транспортування екстрених хворих.

15 грудня 2023 року на базі КНП «Сокирянська лікарня» відкрили сучасне реабілітаційне відділення, де надається відновлювальна допомога військовим та хворим із травмами опорно-рухового апарату, пацієнтам з неврологічними захворюваннями та жителям, які потребують реабілітації після інсульту та інших недуг. У реабілітаційному відділенні є кабінет індивідуальної реабілітаційної допомоги, зал фізичної терапії та ерготерапії, індивідуальна кімната для фізичної терапії тощо. Приміщення облаштоване санвузлами та ванними кімнатами, з урахуванням потреб громадян з обмеженими

фізичними можливостями. Наявне відповідне обладнання для реабілітації пацієнтів. Ремонт приміщення відділення реабілітації було здійснено за рахунок місцевого бюджету. 04 червня 2024 року реабілітаційне відділення було облаштовано біговою доріжкою для лікування пацієнтів із паталогіями судин, кістково-м'язової системи, порушеннями мозкового кровообігу, після травматичних операцій на кінцівках. Обладнання вдалось придбати завдяки грантовій угоді між Посольством Німеччини в Україні та громадською організацією «Пошук інновацій». Відповідно до умов грантової заявки, КНП «Сокирянська лікарня», як сторона угоди, взяла дольову участь у співфінансуванні придбання обладнання.

Міська рада заохочує залучення медичного персоналу шляхом надання службового житла. Загалом комфортні квартири надано вже 15 медичним фахівцям, які успішно працюють на благо жителів громади.

З метою підтримки внутрішньо переміщених осіб, які прибули на територію громади, та забезпечення КНП «Сокирянська лікарня» кваліфікованими фахівцями, у яких медична установа має нагальну потребу, Сокирянська міська рада реалізує проект з облаштування квартир для лікарів. Під ці потреби проводиться реконструкція приміщення колишнього хірургічного відділення Сокирянської лікарні. Будівля понад 10 років не використовувалась за призначенням. За рахунок коштів місцевого бюджету було здійснено заміну даху установи, а також відремонтовано та утеплено фасад.

Дві квартири сім'ї лікарів із категорії ВПО отримали в кінці 2022 року. Ще дві квартири облаштовано за кошти місцевого бюджету та надано у користування медичним фахівцям, які прибули із зони бойових дій у 2023 році. Наразі проводиться робота над облаштуванням ще двох квартир, які в подальшому планується передати у користування сім'ям лікарів, що працюватимуть на базі КНП «Сокирянська лікарня». Загалом по завершенню робіт з реконструкції та ремонту в приміщенні можна буде облаштувати житло

для проживання 10 сімей, а це близько 50 людей із категорії внутрішньо переміщених осіб.

Комунальним некомерційним підприємством «Сокирянська стоматологія» Сокирянської міської ради надаються послуги у сфері дитячої, загальної та хірургічної стоматології, а також працюють лікарі-стоматологи загального профілю, діє рентгенкабінет, обладнаний сучасним дентальним рентгенапаратом та візіографом. Окрім того, стоматологічні кабінети функціонують в селах Селище та Романківці. Всі стоматкабінети також забезпечені сучасним обладнанням та відповідними умовами для надання якісних послуг громадянам. Послугами КНП «Сокирянська стоматологія» жителі громади користуються охоче, адже отримують тут якісне медичне обслуговування. До прикладу, у 2023 році фахівцями установи надано послуг у сфері стоматології майже 8000 громадян, з них близько 2000 – діти.

Комунальне некомерційне підприємство «Сокирянський центр первинної медико-санітарної допомоги» Сокирянської міської ради містить у своїй структурі 29 лікувально-профілактичних закладів, з них 14 амбулаторій загальної практики сімейної медицини та 15 фельдшерсько-акушерських пунктів. Медична установа обслуговує понад 41 тисячу населення. За період 2023 року понад 47 тисяч громадян отримали кваліфіковану медичну допомогу на базі КНП «Сокирянський центр первинної медико-санітарної допомоги» Сокирянської міської ради. За I квартал 2024 року медичну допомогу надано 42522 пацієнтам. Варто зауважити, що послугами медичної установи користуються не тільки жителі Сокирянської міської територіальної громади, але й сусідніх Вашковецької сільської та Новодністровської міської територіальних громад. Серед них також велика кількість ВПО, зокрема і діти.

Які питання на сьогодні є пріоритетними?

Наразі одним із найпріоритетніших питань є наповнення місцевого бюджету. Враховуючи те, що громада є найбільшою в області за площею та третьою за кількістю населення,

питання якісного обслуговування території та надання послуг громадянам потребує значного фінансового ресурсу.

На території громади розташовані потужні об'єкти охорони здоров'я, освіти, культури, соціального захисту та надання адміністративних послуг, тому забезпечення їх належного утримання та якісного функціонування також передбачає значні фінансові видатки, адже фінансуються всі зазначені установи з бюджету громади. З жовтня 2023 року та на 2024 рік з місцевого бюджету, відповідно до Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу», було вилучено податок на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу. Таким чином, місцевий бюджет недоотримує значну суму коштів, які першочергово потрібні на підтримку військових, утримання закладів охорони здоров'я та освіти громади, реалізацію соціальних програм для підтримки найбільш вразливих верств населення.

Чи добре налагоджена комунікація з мешканцями?

Комунікація з мешканцями громади налагоджена належним чином. На території громади функціонує 14 старостинських округів, куди жителі можуть звернутись у зручний для них час та вирішити нагальні потреби. Окрім того, щоденно проводиться прийом громадян міським головою, секретарем міської ради, заступниками міського голови та керуючою справами виконавчого комітету міської ради згідно із затвердженим розпорядженням графіком. Також комунікація з мешканцями здійснюється через депутатів міської ради, які працюють в населених пунктах громади – до складу Сокирянської міської ради входить 26 депутатів. Нагальні питання, які турбують громадян, розглядаються на сесії міської ради та засіданнях виконавчого комітету. Налагоджена робота щодо інформування населення шляхом оприлюднення інформації на офіційному веб-сайті міської ради, на сторінці органу влади в мережі Фейсбук, а також через місцеві за-

соби масової інформації – газету «Дністрові зорі» та телерадіоорганізацію «Сокиряни».

Чи співпрацюєте з міжнародними фондами та місцевими громадськими організаціями, адже проектна діяльність також дозволяє на сьогодні вирішувати низку питань?

Війна поставила нові завдання і виклики, кардинально змінила пріоритети та вплинула на перспективи розвитку громади. Війна згуртувала українців до спільної допомоги одному та нашим захисникам, якими сьогодні захоплюємося не лише ми, а й увесь світ. Попри всі виклики часу Сокирянська міська рада продовжує працювати на благо громадян. Аби максимально підтримати жителів громади, а також внутрішньо переміщених осіб, які прибули із зони проведення бойових дій, Сокирянська міська рада активно працює в напрямку налагодження співпраці з міжнародними фондами та місцевими громадськими організаціями.

В рамках співпраці з міжнародними благодійними фондами та громадською організацією «Пошук інновацій» вдалось залучити кошти на облаштування місць компактного проживання для ВПО, покращення матеріально-технічної бази КНП «Сокирянська лікарня», підвищення якості надання соціальних послуг населенню. Так, у співпраці міської ради з громадською організацією «Пошук інновацій», за активної підтримки Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні, Благодійної організації «Благодійний фонд «СХІД СОС» та Чернівецької обласної організації Товариства Червоного Хреста України в селі Коболчин було облаштовано громадський будинок для проживання внутрішньо переміщених осіб. В закладі повністю замінено інженерні системи, здійснено ремонт внутрішніх приміщень, облаштовано ванні кімнати та санвузли з урахуванням потреб маломобільних груп населення, здійснено ремонт кухні та ідальні. Облаштовано кімнати для проживання сімей та одиноких громадян. Ремонт внутрішніх приміщень закладу здійснено за кошти бюджету Сокирян-

ської міської територіальної громади та Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні. Вмєблювання закладу, а також облаштування його побутовою технікою, здійснено повністю за підтримки Благодійної організації «Благодійний фонд «СХІД СОС». В рамках співпраці зі спілкою «Eine Welt» (Єдиний світ) при Міністерстві закордонних справ Німеччини та ГО «Пошук інновацій» отримали медичні каталки з регулюванням висоти, які будуть використовуватись для потреб реанімаційного та приймального відділень КНП «Сокирянська лікарня». Обладнання вкрай необхідне для транспортування пацієнтів, зокрема й екстрених, у горизонтальному або напівлежачому положенні в середині приміщень та назовні.

В результаті реалізації проекту «Медичне обладнання для КНП «Сокирянська лікарня», який здійснювала громадська організація «Пошук інновацій» за фінансової підтримки Посольства Німеччини в Україні, придбано операційний стіл з рентгенпрозою верхньою частиною, який використовуватимуть у хірургічному та травматичному відділеннях медзакладу.

В рамках співпраці КНП «Сокирянська лікарня» з благодійним фондом «БФ здоров'я жінки і планування сім'ї» оновлено гінекологічний кабінет безбар'єрного доступу. Ремонт приміщення здійснено за власні кошти медичної установи, обладнання надав благодійний фонд. Приміщення обладнане функціональним устаткуванням, яке пристосоване під потреби маломобільних груп населення, а також сучасним комп'ютерним обладнанням і меблями.

Завдяки реалізації проекту «Серце для життя, а не для хвороб», ініційованого громадською організацією «Пошук інновацій», за фінансової підтримки Міжнародного Фонду «Відродження», для потреб КНП «Сокирянська лікарня» надано 12-ти каналний електрокардіограф з пам'яттю на 1000 досліджень, три холтери ЕКГ та витратні матеріали: стрічки до ЕКГ, різні види шприців, системи для інфузій, рукавички тощо.

В рамках співпраці Сокирянської

міської територіальної громади з громадською організацією «Пошук інновацій» у 2023 році на території громади реалізовано проект «Сокирянська громада: безпека та психологічний комфорт понад усе!», в рамках Програми CLEAR, за сприяння міжнародної організації «Глобал Ком'юнітіз» (Global Communities), завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Бюро гуманітарної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID/ BHA).

Проектом передбачалось проведення заходів, спрямованих на підтримку соціально вразливих груп населення, в тому числі осіб з числа внутрішньо переміщених осіб, а також членів родин загиблих військовослужбовців. В рамках реалізації Проекту на території Сокирянської міської територіальної громади проведено близько 50 креативних лабораторій, заходів з психо-соціальної підтримки та допомоги, інших соціальних заходів. Серед зазначених заходів, було організовано заходи з нагоди відзначення Дня захисту дітей для діток Сокирянської громади, в тому числі дітей із категорії ВПО, а також дітей із сімей загиблих військовослужбовців та сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Відповідний захід також було проведено для дітей з особливими фізичними потребами, які відпочивали в дитячому оздоровчому комплексі «Вишневе».

Для жителів громади із числа внутрішньо переміщених осіб, родин полеглих Героїв російсько-української війни, учнів закладів освіти громади в місті Сокирян та селі Романківці було організовано екопікнік під назвою «Дерево FEST».



В ході заходу, який передбачав акцію з озеленення території населених пунктів громади та висадку дерев, його учасники не тільки мали змогу долучитись до корисної справи, але й взяти участь у цікавих квестах та поспілкуватись.

Окрім того, громадською організацією «Пошук інновацій», в рамках реалізації проекту «Сокирянська громада: безпека та психологічний комфорт понад усе!» громадянам з категорії соціально вразливих верств населення, зокрема ВПО та членам сімей загиблих військовослужбовців, надано набори гігієни та предметів побутового вжитку, рекреаційні набори для дітей у вікових категоріях 6-12 та 13-17 років. Окрім того, в рамках реалізації зазначеного проекту, громадянам з числа внутрішньо переміщених осіб, які проживають на території громади, надано грошову допомогу у розмірі 16 000 тисяч гривень та додатково 5000 тисяч гривень. Допомогу отримало 98 осіб.

Громада і війна: як здійснюється підтримка військовослужбовців та їх сімей?

Питанням підтримки військових частин Збройних Сил України, а також соціальному захисту військових, членів їх сімей, членів сімей загиблих військовослужбовців, а також військових, які перебувають в полоні чи вважаються зниклими безвісти, Сокирянська міська рада приділяє особливу увагу.

На забезпечення підрозділів територіальної оборони, Збройних Сил України, Національної гвардії, територіального центру комплектування та соціальної підтримки, добровольчих формувань, доставки та поховання загиблих Героїв, підтримку членів їх сімей за період 2022-2023 років з місцевого бюджету спрямовано кошти у сумі понад 9 мільйонів гривень.

У січні-липні 2024 року на зазначені вище видатки в місцевому бюджеті передбачено понад сім мільйонів гривень. За січень-липень 2024 із зазначеної суми профінансовано понад два з половиною мільйони гривень.

Зокрема, для зміцнення технічних

можливостей наших військових Сокирянська міська рада спрямувала з місцевого бюджету 500 тис грн на придбання безпілотних авіаційних комплексів мультироторного типу та засобів радіоелектронної боротьби.

Для потреб ще однієї із військових частин спрямовано 150 тис. грн на закупівлю антидронного обладнання радіоелектронної боротьби. Ця сучасна техніка значно посилить обороноздатність наших військ та допоможе ефективніше протистояти ворогу.

Окрім того, Сокирянська міська рада спільно із жителями громади постійно працює над забезпеченням військових частин необхідними запчастинами, послугами з ремонту автомобілів, пристроями нічного бачення, іншою військовою амуніцією. Сокирянською міською радою було прийнято рішення про надання одноразової допомоги на поховання родинам загиблих військовослужбовців у розмірі 10 000 гривень. Окрім того, за дорученням Сокирянського міського голови здійснено виплату одноразової грошової допомоги дітям загиблих військовослужбовців на виготовлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон.

Від початку повномасштабного вторгнення росії Сокирянською міською радою, її підприємствами, установами, організаціями, жителями громади та суб'єктами господарювання придбано понад 140 транспортних засобів, які спрямовані до зони бойових дій. З них у 2023 році 19 автівок високої прохідності придбано за кошти, які зібрали працівники Сокирянської міської ради, 2 автівки вже передано у 2024 році. Тільки у 2023 році для потреб ЗСУ передано авто на суму 6 500 000 грн. Значна частина авто, які спрямували до зони бойових дій, була відремонтована за кошти місцевого бюджету. Зокрема, було придбано запчастин для ремонту авто, здійснено оплату послуг з шиномонтажу, придбання шин для транспортних засобів та забезпечення паливом для доставки до військових частин Збройних Сил України та інших військових формувань.

Спільними зусиллями Сокирянської міської ради, жителів громади та небайдужих

благодійників за межами України для потреб військових, які боронять українську землю від ворога, та населення, яке перебуває в зоні активних бойових дій, за період 2022-2024 років передано понад 150 тонн гуманітарної допомоги, яка вже доставлена до областей, де тривають активні бойові дії.

На сьогодні Сокирянська міська територіальна громада втратила 108 своїх гідних синів та 1 доньку. 30 жителів громади рахується зниклим безвісти, 7 військових, за офіційними даними, перебувають у полоні. Кожен загиблий воїн – це величезна втрата і біль для громади. Аби вшанувати їх подвиг та зберегти імена в пам'яті нащадків, рішеннями сесії міської ради загиблим захисникам присвоюється звання «Почесний громадянин Сокирянщини». Наразі почесне звання (по-смертно) присвоєно 98 загиблим захисникам України. Також звання «Почесний громадянин Сокирянщини» присвоєно 33 військовим, які продовжують захищати територіальну цілісність нашої держави та за особливі досягнення, проявлені при виконанні бойових завдань, відзначені державними нагородами.

Окрім того, на території Меморіального комплексу в місті Сокирянці ще на початку 2022 року облаштовано символічну експозицію, присвячену Героям Сокирянщини, які загинули в ході російсько-української війни.

За кошти спонсорів на приміщенні освітньо-мистецького центру в місті Сокирянці

встановлено монітор, через який цілодобово транслюється відео з фото та іменами загиблих Героїв, аби кожне обличчя і кожне ім'я залишилось в пам'яті жителів громади та її гостей.

У 2023 році в Сокирянській територіальній громаді, першій серед громад Чернівецької області, почав функціонувати музей пам'яті подій російсько – української війни. Ініціатива облаштування та відкриття закладу належить працівникам сфери культури Сокирянської громади.

На базі музею розміщено експонати, що належали жителям Сокирянської громади, які загинули, боронячи рідну землю від ворога. В особливу книгу пам'яті тут зібрані їх фото та життєві історії. Також в залах музею експонуються елементи військової атрибутики, галерея міст-героїв та їх незламна історія. Тут представлені рештки крилатої ракети, якою було завдано удару по одному зі стратегічних об'єктів, розташованому на території громади, державні прапори, надіслані із зони бойових дій з підписами та побажаннями захисників. Окреме місце на базі закладу відведено пам'яті дітей, життя яких забрала війна.

Експонати музею, надані військовими та їх родичами, дбайливо зібрані працівниками сфери культури і розміщені у виставкових залах. Варто зауважити, що зали музею постійно поповнюються.





СЕРГІЙ БОСТАН,

директор Департаменту соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради

МІЖМУНІЦИПАЛЬНА ТА МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ ЧЕРНІВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Для нас надзвичайно важливим є міжнародне співробітництво, і це як ніколи показовим стало саме в умовах воєнного часу, адже ми розуміємо, наскільки необхідною зараз є підтримка з боку наших союзників – європейської міжнародної спільноти. І найважливіше, що в даному контексті ми це відчули саме на міжмуниципальному рівні. Місцеве самоврядування отримало повноваження і спроможність вести міжнародний діалог як у результаті децентралізаційних процесів, що свого часу розпочалися в Україні, так і завдяки активній позиції наших західних партнерів. І зараз інструмент міжмуниципальної співпраці на рівні місцевого самоврядування дуже стрімко розвивається.

Варто відзначити, що ми як місцева влада намагалися і намагаємося докладати максимальних зусиль, щоб інтенсифікувати міжнародний діалог і збільшити присутність нашої громади, нашого міста в міжнародній комунікації. Це відбувається в різних напрямках, і я зупинюся на ключових пріоритетах.

Чернівці як одне з найзахідніших міст в контексті сусідства з країнами ЄС має багаторічні традиції співпраці та комунікації з нашими європейськими сусідами, тому певний імідж вже був сформований. Для нас було важливим зробити максимально все, щоб Чернівці отримали імідж надійного партнера для міжнародних друзів як в частині співпраці з дипломатичними установами, міжнародними організаціями, різного роду

фундаціями, так і з нашими колегами – муніципалітетами з інших країн світу. Тому ми максимально змінили підхід до партнерств, зробивши пріоритетом співпрацю на основі проектів і взявши проектний менеджмент як основний підхід в комунікації з нашими партнерами.

Так традиційно склалося, що, відносини міст-побратимів завжди формувалися на основі якихось людських знайомств, зв'язків, ресурсів. Однак влада змінюється: одні люди йдуть, інші приходять, і цей зв'язок втрачається. Тому для нас було важливо запустити інструмент, який би дав можливість сформувати сталі відносини. Тому найкращий підхід – це спільні з західними колегами проекти, які будуть тривати декілька років і навіть при зміні людей матимуть продовження. Те саме стосується участі у різних міжнародних програмах, кількість яких з кожним роком збільшується, і для нашого регіону є все більше можливостей долучатися до них. Зупинюся на цьому детальніше, бо це один з наших важливих напрямів, яким займається, зокрема, наш департамент.

За останні три роки співпраці з міжнародними партнерами, які виступають також як донори і надають нам грантову підтримку, ми залучили понад 70 млн євро суто грантових коштів у критичну інфраструктуру міста. Я вважаю, що це велика сума і нам є чим гордитися, тим більше, що це не софтові кошти, а хардові інвестиції в критичну інфраструктуру міста – в комунальні

підприємства «Водоканал», «Теплокомуненерго», в громадський транспорт – ті важливі напрямки, які вимагають фінансування, але ми, на жаль, не маємо можливості зробити це з міського бюджету, тому і залучаємо підтримку партнерів з-за кордону.

Маємо багато амбітних планів, адже є проблеми, які потребують вирішення. Важливо, що ця довіра з боку міжнародних партнерів якраз і проявляється в тому, що проекти масштабуються, адже коли заходить певна інституція, вона вже знає, що тут є надійні партнери, з якими можна працювати, які завершують проект, звітують по ньому тощо. І я сподіваюся на розширення такої співпраці як на міжмуніципальному рівні, так і на рівні міжінституційному, тому що ми намагаємося підключати і громадську сферу, і наукову, і бізнес, щоб вони так само паралельними шляхами розвивали цю співпрацю. У нас в місті з'являються нові проекти, зокрема інвестиційні, які мають статус тривалих і розраховані на багато років, тому, можливо, ефект від них буде відчуватися дещо пізніше, але вони будуть глобально вирішувати низку питань життєдіяльності нашої громади.

Важливим аспектом є відносини з сусідами, і інструменти європейського співробітництва через підтримку програм є надзвичайно важливими та актуальними. Чернівецька область і Чернівці як обласний центр все ж таки мають тут досить виграшну позицію і спільне бачення щодо реалізації проектів завдяки програмам Україна – Румунія, Україна – Республіка Молдова, Карпатському проекту. Так само я сподіваюся, що ми відновимо спільними зусиллями євро регіональну співпрацю – ідея була дуже амбітна, дуже цікава і, можливо, ми до цього повернемося.

Для нас важлива участь у багатьох міжнародних форумах, заходах, щоб Чернівці «звучали», намагаємося максимально просувати наших місцевих виробників на міжнародних бізнес-виставках. Завдяки домовленостям з партнерами чернівецькі виробники мають можливість безкоштовно бути представлені на найбільших бізнес-виставках Німеччини,

Туреччини – це якраз лежить в основі наших міжмуніципальних договорів.

Важливий інструмент – це наші друзі з дипломатичних представництв, які часто виступають посередниками. Є багато питань, які ми намагаємося вирішувати спільно з нашими дипломатичним корпусом і представництвами різних країн в Україні. Надзвичайно дієвим є інститут почесних консульств, до якого, можливо, дехто ставиться, як до символічного, але коли людина має ресурс і зацікавлена в розвитку партнерства, це додає багатьох важелів в міжнародних комунікаціях, кооперації між нашою громадою і міжнародними партнерами.

На мій погляд, міжмуніципальна міжнародна співпраця зараз абсолютно змінила свій фокус. До широкомасштабного вторгнення у більшість міст України і світу інструмент міжмуніципального співробітництва та побратимства, як правило, носив символічний характер – обмін делегаціями, святкування днів міста, культурні обміни тощо, в нього не було закладено того глибокого змісту, який ми намагаємося вже кілька років вкладати, і, як на мене, це досить непогано вдається. У нас збільшується кількість міст-побратимів, і це дуже якісні партнерства, це міста, які зацікавлені в розвитку співпраці. Водночас, що дуже для нас важливо, це не одностороння співпраця, тому що ми не хочемо виглядати в очах наших партнерів як прохачі. Ми завжди намагаємося робити партнерство двостороннім, пропонувати нашим партнерам спільні європейські проекти, де на рівних можемо брати участь.

Від початку повномасштабного вторгнення ми уклали договори з такими потужними містами як Дюссельдорф, Мангайм (Німеччина), Мец (Франція), Ізмір (Туреччина). І цими партнерствами ми зламали багато стереотипів. Дуже часто говорять, що не можна укладати договори з містами, які мають величезну різницю в кількості населення і в масштабах – і ось, до прикладу, Чернівці, де 260 тис населення, та Ізмір з 4,5 млн мешканців. Або, умовно, Дюссельдорф, який по праву

вважається економічною столицею Німеччини: за одну сесію тут розривають відносини з Москвою, яка була їхнім містом-побратимом, і укладають партнерство з Чернівцями. І дуже важливо, що ми цим партнерством запроваджуємо міжінституційну співпрацю: наприклад, з Дюссельдорфом ми укладаємо угоду про побратимство у Чернівцях, а наступного дня ректори двох університетів укладають угоду про співпрацю на своєму рівні. Так само з нашими бізнес-асоціаціями. Таких прикладів дуже багато.

Станом на зараз у нас є 15 міст-побратимів, і ми далі продовжуємо роботу в цьому напрямі. І коли у нас в медіа з'являється повідомлення, що уклали нове побратимство, то це не означає, що ми отак просто взяли, зустрілися і все підписали. Як правило, за цим стоїть дуже багато роботи, участь у спільних заходах, знайомства, тому що завжди всі придивляються один до одного, до того, які в потенційних партнерів цінності, пріоритети розвитку. До кінця року, можливо, нас чекає ще декілька підписань, які ми вели протягом кількох останніх трьох років, і це теж будуть досить амбітні історії, тому що це і Близький Схід, і Балтійський регіон, і стара класична Західна Європа – ті регіони, з якими ми бачимо в подальшому багато спільних проектів. І ще один важливий момент: відбуваються

партнерства тристоронні, коли ми починаємо знайомити між собою наших партнерів, вони долучають своїх, і ми разом заходимо у спільний проект. У нас є спільні проекти Чернівці – Мангайм – Кишинів, Чернівці – Тімішоара – Дюссельдорф. Тобто це такий постійний процес, в результаті якого одно-значно виграють всі сторони.

Якщо говорити за останні три роки, то завдяки нашим містам-побратимам Чернівці отримали надзвичайно багато допомоги, особливо це стосується критичної інфраструктури: комунальна техніка, громадський транспорт, потужні генератори – це ті речі, які ми не змогли б придбати самостійно. Особливо варто відзначити наших найближчих сусідів з Румунії, тому що з першого ж дня вторгнення ми почали отримувати дзвінки від мерів міст «ми виїжджаємо на кордон, кажіть, що треба привезти». Ми дуже цінуємо цю допомогу і ніколи про це не забудемо. Це наші друзі і ми разом зуміли вистояти. Я переконаний, що разом будемо потім і частиною європейської спільноти. Важливо, коли є двосторонній рух, коли є розуміння, бачення спільного, бажання робити кроки назустріч, рухатися вперед – тоді буде гарний результат. Ми завжди відкриті і зацікавлені в розвитку міжнародної, міжмуніципальної співпраці, і я думаю, що разом ми зробимо більше.

**Невдовзі після розмови, 24 вересня 2024 року, було також підписано договір між Чернівцями та румунським містом Клуж-Напока. «Схожість наших двох міст сприятиме розвитку співпраці в різних галузях та напрямках, посилюватиме партнерство між різними інституціями та організаціями двох муніципалітетів», – зазначив Чернівецький міський голова Роман Клічук.*

У ході візиту учасники делегації з Чернівців відвідали Клужський університет, місцеві виробництва і підприємства та взяли участь у зустрічі з українцями, які через війну були вимушені покинути власні міста. Під час зустрічі домовились про спільні проекти та підтримку українців у Клужі, аби популяризувати тут українську культуру, побут і традиції.

«Вдячні Румунії за стратегічне партнер-

ство, допомогу і підтримку України у війні з російським агресором», – наголосив Роман Клічук.



Фото зі сторінки Романа Клічука у Facebook

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ СТАРОСТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Президент України підписав Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо вдосконалення правового регулювання інституту старост та його діяльності в умовах воєнного стану» (законопроект з реєстр. № 9518), – йдеться на сайті Верховної Ради України.

Цей Закон спрямований на удосконалення правових засад функціонування інституту старост в умовах повномасштабної збройної агресії проти України, дії правового режиму воєнного стану, а також усунення недоліків, що існують в чинному законодавстві України, що унормовує відповідне коло питань.

Законом закріплюється:

- принцип повсюдності старостинських округів;
- безперервність діяльності старост до затвердження новообраними місцевими радами нових старост;
- обов'язковість оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення кандидатури старости та інформації про його результати;
- можливість утворення старостинських округів у складі одного або декількох населених пунктів, на території яких проживає не менше 200 жителів, якщо показник густоти населення в цих громадах є вдвічі нижчим за показник середньої густоти населення в Україні;

- право старости на гарантований виступ на засіданнях органів самоорганізації населення, діяльність яких здійснюється в межах відповідного старостинського округу.

У період дії правового режиму воєнного стану Законом передбачено низку особливостей функціонування інституту старост, зокрема:

- затвердження кандидатури старости на відкритих пленарних засіданнях місцевих рад без проведення громадських обговорень, але з подальшим оприлюдненням відеозапису таких засідань;
- одноосібне призначення старости головою громади у випадку, якщо місцева рада не підтримала три кандидатури старости, перші дві з яких були внесені головою громади, а третя - не менш як половиною депутатів від загального складу відповідної ради, а також у випадку не проведення сесії ради понад три місяці без поважних причин;
- призначення головою громади тимчасово виконуючих обов'язки старост у разі тимчасової відсутності старост у зв'язку з проходженням ними військової служби за призовом під час мобілізації та в деяких інших випадках;
- можливість проведення відкритих зустрічей для заслуховування звіту старост перед жителями старостинського округу у режимі відеоконференції.

ХОТИНСЬКА ГРОМАДА ОТРИМАЛА ЧЕРГОВУ ГУМАНІТАРНУ ДОПОМОГУ ВІД ЛИТОВСЬКИХ ПАРТНЕРІВ

Дві фури допомоги від партнерського міста Алуксне (Латвія) отримала Хотинська громада, - інформує хотинський міський голова Андрій Дранчук.

Цього разу латвійські партнери передали легковий автомобіль, шкільні парти та стільці, шкільні шафи, столи та інші необхідні речі для оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти Хотинської громади.

Зв словами міського голови, це суттєво допоможе покращити умови дітей під час навчання.



ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГЛИБОЦЬКОЇ ГРОМАДИ РОЗГЛЯНУЛИ НА ФОРУМІ

У селі Димка, на території музею-садиби Ольги Кобилянської, відбувся локальний туристичний форум «Відродження та становлення туристичного потенціалу Глибоцької громади», – інформує сайт громади. У заході взяли участь науковці, історики, краєзнавці, представники місцевого і релокованого бізнесу, виробники крафтової продукції, представники громадських організацій, воїни, працівники органів місцевого самоврядування, туризму, культури та активні мешканці громади, які цікавляться розвитком туристичного потенціалу Глибоччини.

Під час першої панельної дискусії, модераторкою якої виступила Неля Малько – виконавча директорка «Агенції розвитку громад Буковини», йшлося про залучення місцевого бізнесу та крафтярів до спільної кооперації задля приваблення туристів і розвитку цієї сфери, важливість створення бренду громади, нових туристичних локацій та громадську активність як один із чинників формування туристичної привабливості громади.

В рамках другої панельної дискусії, яку модерувала голова Молодіжної ради Глибоцької громади Юлія Балан, учасники говорили про розвиток туристичної сфери через музейну справу, відпочинково-лікувальні напрямки та екзотичні види спорту, а також про роль громадського сектору, участь у міжнародних програмах та залучення молоді до туристичних ініціатив.

За словами голови громади Григорія Ванзуряка, форум є важливим кроком у напрямку залучення уваги до туристичного потенціалу Глибоцької громади.



НОВОСЕЛИЦЯ МАЄ НОВОГО МІЖНАРОДНОГО ПАРТНЕРА – МІСТО МІШЛЕУЦЬ (РУМУНІЯ)

Угоду про співпрацю Новоселицької громади та румунського міста Мілішеуці підписали голова громади Марія Нікорич та примар Василій Караре, – інформує пресслужба ОВА.

Відповідно до документу, сторони сприятимуть розвитку взаємовигідного співробітництва в галузі культури, освіти, молоді та спорту, мистецтва, охорони навколишнього середовища, надзвичайних ситуацій, економічного розвитку та інших сфер спільних інтересів.

Крім того, громади підписали Протокол про співробітництво, який передбачає встановлення заходів та методів співпраці між партнерами, зокрема імплементацію проекту «Підтримка потенціалу втручання у випадку природних і техногенних катастроф» Спільної

операційної програми Intereg NEXT «Румунія-Україна 2021-2027» та продовження партнерства після його завершення.

Міжнародна співпраця та взаємопідтримка має на меті розвиток обох громад, створення перспектив для покращення життя їх жителів.



У СОКИРЯНСЬКІЙ ГРОМАДІ ВІДКРИЛИ ЦЕНТР ЖИТТЄСТІЙКОСТІ



Заклад створено на базі КНП «Центр надання соціальних послуг» Сокирянської міської ради. Центр життєстійкості – це пріоритетний проект Міністерства соціальної політики України і є складовою Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» першої леді Олени Зеленської.

Для того, щоб створити такий простір, було підготовлено проект та подано на конкурс від Мінсоцполітики. У Сокирянській громаді Центр життєстійкості реалізовано громадсь-

кою організацією «Організація ветеранів Сокирянщини».

Як пояснює соціальний менеджер проекту Альона Маркевич, простір облаштований за принципами безбар'єрності, інклюзивності та безпеки. Тут громадяни зможуть отримати інформування у різних соціальних питаннях; консультування — зокрема і кризове; первинну психічну підтримку; підтримку ментального здоров'я; допомогу в адаптації до кризових ситуацій; формування навичок ефективної міжособистісної взаємодії в соціумі; підтримку родин в отриманні соціальних послуг; проводитимуть і групові майстер-класи.

Тобто Центр стане осередком безоплатної психологічної та соціальної допомоги для громадян. Зокрема, і для вразливих верств населення.

Джерело: <https://sokyranska-gromada.gov.ua/news/1723445058/>

У ХОТИНСЬКІЙ ГРОМАДІ РЕАЛІЗОВУВАТИМУТЬ ПРОЄКТ, СПРЯМОВАНИЙ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ НАВИЧОК ДІТЕЙ І МОЛОДІ

В Хотинській громаді розпочали проект, що поєднує заходи, спрямовані на розвиток економічних та підприємницьких навичок дітей та молоді, - інформує Хотинський міський голова Андрій Дранчук. Проект, що має назву «Економічні можливості для молоді Хотинської та Недобоївської громади» обраний із понад 400 заявок з усієї України і реалізується фахівцями Агенції розвитку міста у співпраці з ГО «Хотинська платформа розвитку».

Всі активності направлені на підтримку економіки, формування нових бізнес навичок, використання сучасних маркетингових інструментів, на створення крафтової продукції і багато багато іншого.

У межах проекту заплановано:

- Курс для молоді 18-35 років «Від ідеї до розвитку власної справи».
- Курс для школярів 14-17 років «Соціальне шкільне підприємництво: успішні кроки роз-

витку власної ідеї».

- Мотиваційні зустрічі з успішними підприємцями громад, екскурсія на підприємства.

- Форум бізнес-ідей та пітчінг ідей проектів соціального шкільного підприємництва.

Проект, за словами Андрія Дранчука, відкриває величезні можливості для молоді, яка прагне реалізувати свої підприємницькі ідеї.



ВІДЗНАЧИЛИ ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ ПОБРАТИМСЬКИХ ВІДНОСИН МІЖ МІСТАМИ НОВОСЕЛИЦЯ ТА УНГЕНЬ



Делегація Новоселицької громади відвідала урочистості з нагоди дня міста Унгень, Республіка Молдова. Оскільки цього року відзначається 10 річниця побратимських відносин між м.Новоселиця та м.Унгень, мери міст Марія Нікорич та Віталій Вrabіє підписали Ювілейну Декларацію про підтвердження наміру продовжити раніше встановлену

співпрацю і зв'язки та закріпили зацікавленість у сприянні співробітництву між громадами - побратимами, у галузях культури та традицій, освіти, спорту та туризму.

Декларацією зміцнюються як офіційні так і дружні відносини між жителями на користь двох міст та їхніх громад, відповідно до принципів двосторонньої співпраці.

Окрім того, визначною подією стало підписання Договору про співробітництво між Новоселицьким медичним фаховим коледжем та Медичними коледжем м.Унгень. В його основі обмін кращими надбаннями та проектами з метою організації та проведення спільних заходів, спрямованих на підвищення ефективності навчально-виховного процесу, а також просування освітніх, культурно-мистецьких, громадянських цінностей обох установ.

Джерело: <https://novmeria.gov.ua/news/1724749366/>

КЕЛЬМЕНЕЦЬКА СЕЛИЩНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА ТА СЕЛО ГІДИГІЧ МУНІЦИПІЇ КИШИНІВ (РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА) ПІДПИСАЛИ МЕМОРАНДУМ ЩОДО НАЛАГОДЖЕННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН ТА СПІВПРАЦЮ

Між Кельменецькою селищною територіальною громадою та селом Гідигіч Муніципії Кишинів (Республіка Молдова) підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо налагодження партнерських відносин та співпрацю, розповідає у дописі Кельменецький селищний голова Богдан Олійник. Під час візиту делегації з Республіки Молдова на чолі з сільською головою Вікторією Калміш до Кельменецької громади було обговорено пріоритетні напрямки подальшої спільної роботи. Враховуючи бажання обох громад розвивати взаємовигідну дружбу, підписано Меморандум, метою якого є взаємодія, об'єднання зусиль та координація спільної діяльності, забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення надання

послуг на основі спільних інтересів і цілей, зокрема:

- регіональний розвиток;
- питання охорони здоров'я, соціального забезпечення та добробуту населення;
- культурне, громадське та спортивне життя;
- регуляторна політика;
- промисловий розвиток та ін.

Також гості відвідали окремі установи та заклади, які функціонують на території Кельменецької громади.

«Маємо надію, що співробітництво буде плідним, продуктивним та взаємовигідним і допоможе в складних умовах сьогодення ефективніше вирішувати питання життєдіяльності громад», - зазначив Богдан Олійник.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗГЛЯНУЛИ ПІД ЧАС НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 вересня 2024 року в Чернівецькій міській раді розпочала роботу XI Міжнародна наукова конференція «Муніципальні читання імені Антона Кохановського» - традиційний щорічний захід, присвячений легендарному бургомістрові Чернівців та крайовому старості Буковини Антону Кохановському. Серед цьогорічних учасників – науковці та практики з України, Республіки Молдова, Румунії, Польщі, Сполучених Штатів Америки, Франції.

Конференція розпочалася з пленарного засідання «Європейські детермінанти розвитку системи місцевого самоврядування в Україні». Доповіді учасників стосувалися тем європеїзації публічного управління в Україні, ролі та завдань органів місцевого самоврядування у цьому процесі, можливостей фінансування публічних адміністрацій європейських прикордонних регіонів, а також посилення соціально-економічної спроможності громад Чернівецької області через співпрацю з містами-побратимами.

Учасників заходу привітали заступник Чернівецького міського голови Юрій Лесюк, начальник обласної військової адміністрації Руслан Запаранюк, перший заступник голови обласної організації Микола Гуйтор, Надзвичайний радник-посланник Генерального консульства Румунії в Чернівцях Дан Ніколае Константін, ректор Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича Руслан Білоскурський, директор Чернівецького РЦПК Микола Ярмистий і завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича Анатолій Круглашов.

Про ресурси і потенціал міжмуніципального та міжрегіонального співробітництва в умовах війни йшлося під час круглого столу в рамках «Муніципальних читань ім. А.Кохановського».

Учасники говорили про найбільш поширені форми та сфери такого співробітництва, зокрема на основі проектної діяльності, досвід співпраці громад Чернівецької області з іноземними партнерами та можливості для вирішення соціально-економічних проблем на місцях. Значна увага була приділена і питанням внутрішнього партнерства між громадами та подальшої роботи для покращення якості такої взаємодії.

13 вересня 2024 р. конференція продовжила роботу у форматі онлайн. Учасники працювали у двох секціях: «Імплементация європейського досвіду в трансформації інститутів місцевого самоврядування в Україні» та «Новітні підходи до підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації посадових осіб органів місцевого самоврядування».

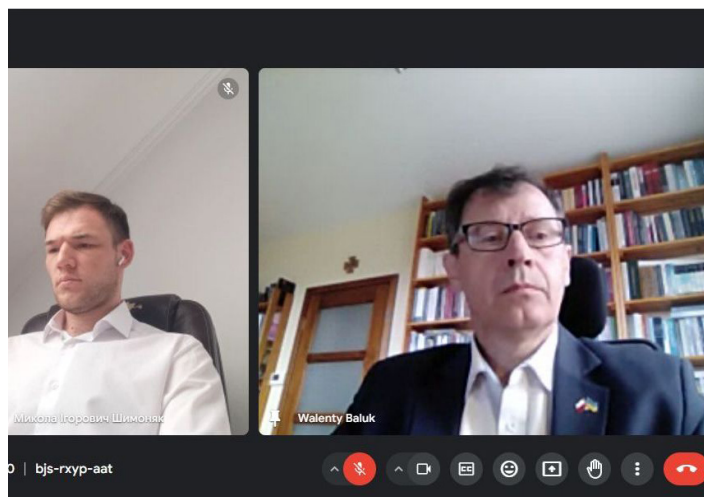
В рамках першої секції йшлося про виклики для місцевого самоврядування, які є багатовимірними та стосуються різних аспектів управління, фінансування, безпеки і правової гармонізації, адже органи місцевого самоврядування на сьогодні змушені працювати в умовах війни і, водночас, адаптуватися до стандартів ЄС. Учасники розглядали законодавчі ініціативи, моделі місцевого самоврядування в країнах ЄС та можливість інтеграції європейських практик в український контекст.

Друга секція була присвячена практичним питанням підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації посадових осіб органів місцевого самоврядування. Війна кардинально змінила середовище функціонування місцевого самоврядування, зумовила потребу в адаптації до нових обставин. Працівники органів місцевого самоврядування повинні швидко реагувати на кризові ситуації, ефективно керувати гуманітарною допомогою, забезпечувати безпеку громад, підтримувати життєдіяльність територій тощо. Саме тому

для них важливими є знання і навички у сфері стратегічного планування, управління ресурсами, залучення міжнародної допомоги та реалізації відновлювальних проектів.

Євроінтеграція передбачає впровадження європейських стандартів у таких сферах місцевого управління як права система, екологія, інфраструктура, соціальні послуги, фінансове управління тощо, вимагає

прозорості в роботі органів місцевого самоврядування, впровадження сучасних технологій управління – цифрових платформ для взаємодії з громадянами, електронного урядування та цифровізації управлінських процесів. Навчання в цих сферах є необхідним для підвищення ефективності роботи місцевих органів влади.





ЗИНОВІЙ БРОЙДЕ,

радник голови
облдержадміністрації,
директор ДНТЦ «Екоресурс»,
кандидат технічних наук

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНО-БЕЗПЕКОВЕ ПІДҐРУНТЯ КООРДИНОВАНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНО-ГАЛУЗЕВОГО РОЗВИТКУ

Динаміка глобальної економічної, екологічної та безпекової кризи, посилена російською агресією, все гостріше вимагає координованого передбачення, планування і корегування дій – від окремих громад до світового рівня. Це безпосередньо стосується й міжтериторіальної та міжсекторальної взаємодії, як у внутрішньо-національному, так і у транскордонному вимірах.

Означена координація має ґрунтуватись на невідкладному усвідомленні необхідності:

а) випереджувального застосування інформаційно-комунікаційних досягнень [1] для прогнозування, вироблення, ухвалення, реалізації та вчасного корегування адекватних рішень;

б) перманентного оновлення технологій та їх територіально-галузевої сукупності (за визначеннями ЄС – краща доступна технологія ВАТ і їх краща комбінація ВСАТ), на що швидко зростає вплив воєнних, соціоекономічних, кліматичних та інших чинників у Європі та світі [2];

в) системного розуміння безпеки [3], як парафразу сталого соціально-економічного і просторово-ресурсного розвитку по усіх відповідних вимірах цього поняття [4].

Підтвердженням антропогенної сутності безпеки став ядерно-термоядерний «струс» цього поняття після II Світової війни у таких глобальних сферах як воєнна і енергетична.

Виходячи з цього, небезпеку треба розглядати одночасно і з соціальною, і з техногенною точок зору. Отже, ступінь небезпечності (оцінка ризиків) тих чи інших дій, об'єктів та природно-антропогенних процесів і явищ визначається одночасно як публічно-політичними, так і ресурсно-технологічними аспектами та обмеженнями.

Отже, ці системні особливості безпеки є визначальними для людського виживання, соціально-економічного зростання і запобігання занепаду. Відповідно, першоджерелами конфліктів, криз і війн є розбіжності чи прями протиріччя між означеними аспектами і обмеженнями у саме такому розумінні безпеки, вистражданому Україною від Чорнобиля до нинішньої війни.



Рис. 1 Презентація «Українські уроки для європейської безпеки» на нараді представників наглядових груп пріоритетних напрямів Стратегії ЄС для Дунайського регіону в Бухаресті 02.07.2024

Інформаційно-технологічно-безпекове бачення сталого територіального і басейнового розвитку [5] апріорі вироблялись для пострадянської розбудови [6], зокрема щодо Причорномор'я [7]. Водночас, з таких позицій пропонувались і певні «дороговкази» для державного управління і еліт України [8]. Необхідні передумови для цього були закладені до базового українсько-румунського договору від 02.06.1997 – починаючи зі взаємодії окремих людей і громад до європейської та євроатлантичної інтеграції.

Сьогоднішнім румунським прикладом територіально-басейнового поступу є ініційований у 2008 році Румунською

академією наук Центр гірської економіки «СЕМОНТ» у Ватра-Дорні (Південна Буковина), переважно агро-туристичного спрямування, територіально-функціональна структура якого розосереджена у суб-басейнах карпатських річок Тиси, Сирета і Прута.

Паралельно зі становленням Карпатської конвенції, заснованої у Києві в 2003 році, такий підхід було узагальнено для т.зв. «Зеленого банану» [9] – простору європейського і євроатлантичного розширення на схід (Рис.2). На сьогодні «Зелений банан» територіально, геополітично і секторально охоплює сферу дії Ініціативи Тримор'я (3SI) та її основні пріоритети і завдання [10].



Рис. 2 Пріоритетні зони макрорегіонального територіально-басейнового зростання вздовж колишніх ліній поділу Європи: а) при утворенні НАТО і ЄС (Блакитний банан); б) після розширення у Центральній Європі (Червоний банан); в) для Східної Європи (Зелений банан) у сьогоднішньому просторі Ініціативи Тримор'я

Зараз такий погляд має значно розширити можливості системної реалізації завдань оновленої Державної стратегії регіонального розвитку (постанова КМУ від 13.08.2024 № 940), особливо в частині функціональної типізації громад. Це сприятиме гнучкішому узгодженню сумісних пріоритетів і завдань європейської і євроатлантичної інтеграції та стратегічного партнерства і безпеки при взаємодії з країнами ЄС, НАТО, G7. Водночас стане гнучкішим узгодження сумісних завдань європейської і євроатлантичної інтеграції та стратегічного партнерства і безпеки при взаємодії з ЄС, НАТО, G7 та їх країнами. Особливо це стосується тих, що безпосередньо межують з нами, у першу чергу – Румунії, на яку припадає майже 45% спільного кордону України з державами ЄС і НАТО.

Про актуальність такого бачення свідчить наступний приклад у згаданій Державній стратегії регіонального розвитку, яка базується на інформації довоєнного часу і початкової фази українсько-російської війни. У Стратегії зазначено: «На Закарпатську, Волинську та Львівську області у 2022 році припадало 88,4 відсотка всіх вантажопотоків у міжнародному сполученні та 90 відсотків транзитних вантажопотоків». Однак, розгляд у Єврокомісії функціонування Шляхів Солідарності ЄС роком пізніше – 18.01.2024, показав, що близько 60% від цього автозалізничного потоку розвернулось на Румунію і що майже 2/3 слідує через головні пункти пропуску на Буковині: «Вадул-Сірет» і «Порубне».

Виходячи з необхідності синкретичного застосування вищезазначеного підходу, його було інтегровано до концепції Національної стратегії формування і розвитку транс-кордонних кластерів [11], яка вироблялась за сприяння GIZ з урахуванням напрацювань Буковини [12] (Рис. 3). Це повною мірою стосується індустриальних парків, вільних економічних зон та інших публічно-приватних та інвестиційно-орієнтованих структур. Означені розробки свідчать, що сам

територіальний розвиток, як і його бізнес-складова із залученням необхідних освітньо-наукових, міжтериторіальних і трансекторальних компонентів може і має ґрунтуватись на системних геопросторових інформаційно-комунікаційних засобах. Їх геоінформаційна основа є всебічно перспективною як для значно ефективнішого формування і функціонування самих кластерних структур, так і для покращення територіального розвитку і його безпечності в цілому.

Зараз такий погляд має значно розширити можливості системної реалізації завдань оновленої Державної стратегії регіонального розвитку (постанова КМУ від 13.08.2024 № 940), особливо в частині функціональної типізації громад. Це сприятиме гнучкішому узгодженню сумісних пріоритетів і завдань європейської і євроатлантичної інтеграції та стратегічного партнерства і безпеки при взаємодії з країнами ЄС, НАТО, G7. Водночас стане гнучкішим узгодження сумісних завдань європейської і євроатлантичної інтеграції та стратегічного партнерства і безпеки при взаємодії з ЄС, НАТО, G7 та їх країнами. Особливо це стосується тих, що безпосередньо межують з нами, у першу чергу – Румунії, на яку припадає майже 45% спільного кордону України з державами ЄС і НАТО.

Про актуальність такого бачення свідчить наступний приклад у згаданій Державній стратегії регіонального розвитку, яка базується на інформації довоєнного часу і початкової фази українсько-російської війни. У Стратегії зазначено: «На Закарпатську, Волинську та Львівську області у 2022 році припадало 88,4 відсотка всіх вантажопотоків у міжнародному сполученні та 90 відсотків транзитних вантажопотоків». Однак, розгляд у Єврокомісії функціонування Шляхів Солідарності ЄС роком пізніше – 18.01.2024, показав, що близько 60% від цього автозалізничного потоку розвернулось на Румунію і що майже 2/3 слідує через головні пункти пропуску на Буковині: «Вадул-Сірет» і «Порубне».

Виходячи з необхідності синкретичного застосування вищезазначеного підходу, його було інтегровано до концепції Національної стратегії формування і розвитку транс-кордонних кластерів [11], яка вироблялась за сприяння GIZ з урахуванням напрацювань Буковини [12] (Рис. 3). Це повною мірою стосується індустриальних парків, вільних економічних зон та інших публічно-приватних та інвестиційно-орієнтованих структур. Означені розробки свідчать, що сам територіальний розвиток, як і його

бізнес-складова із залученням необхідних освітньої-наукових, міжтериторіальних і трансекторальних компонентів може і має ґрунтуватись на системних геопросторових інформаційно-комунікаційних засобах. Їх геоінформаційна основа є всебічно перспективною як для значно ефективнішого формування і функціонування самих кластерних структур, так і для покращення територіального розвитку і його безпечності в цілому.

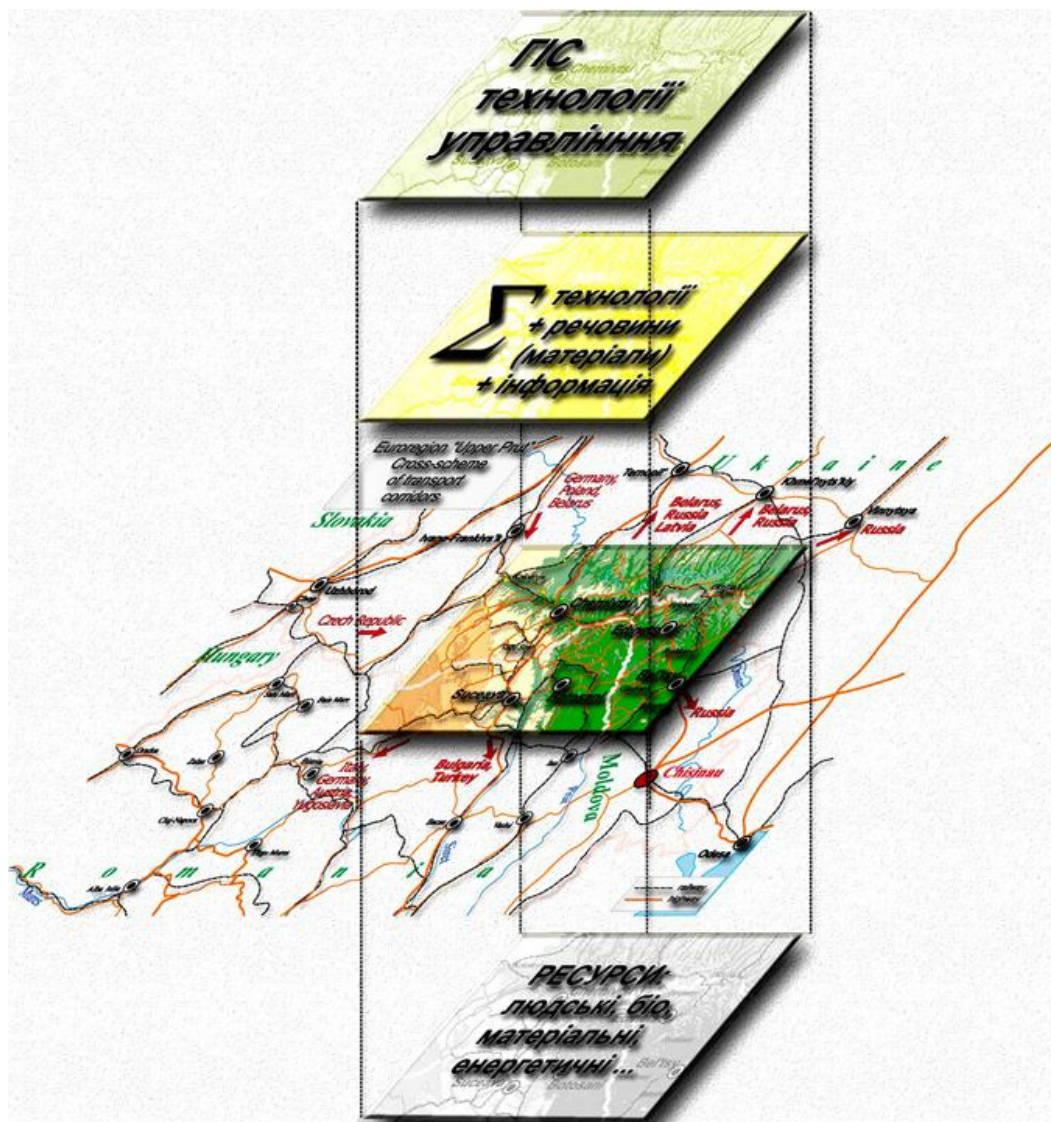


Рис. 3. Інформаційно-технологічна модель координованого розвитку [13]

Але водночас таке бачення не повинно бути лише «стратегічною підвалиною», як, наприклад, для розвитку енергетичних [14], транспортних [15] чи екологічно-ресурсних [16] макросистем. Воно має активно застосовуватись у кожній конкретній проектній ініціативі. Принаймні, відповідні спроби постійно робились у пропонуваніх і реалізованих проектах пілотного Єврорегіону «Верхній Прут». За таким принципом укладались як вихідна система «дзеркальних» проектних пропозицій [17], так і їхнє узагальнення за пріоритетами Центральноєвропейської ініціативи та можливостями буковинської діаспори [18], EUSDR, 3SI, Карпатської конвенції та інших транснаціональних структур [19].

У соціально-політичній площині східне розширення ЄС і НАТО у «Зеленому банані» вже більше 20 років спонукає до інтегрування інформаційно-технологічно-безпекового бачення у засоби політики Сусідства, Партнерства заради миру та, надалі, до угод про асоціацію з ЄС і програм співробітництва з НАТО [4]. Однак таке спрямування подальшої взаємодії, висвітлене на I Форумі громадянського суспільства Східного партнерства у 2009 р. в Брюсселі [20], почало давати збої одразу

ж після рішень Бухарестського саміту НАТО 2008 року і фактичної підміни євроінтеграції Східним партнерством.

Зростання розривів у можливостях фінансування, обміну даними, доступу до технологій та співпраці по різних аспектах безпеки з особливою наочністю проявились у найбільшому тристоронньому (RO-UA-MD) протиповеневому проекті EAST AVERT [21]. Ключові цілі та фінансовий потенціал цієї великомасштабної співпраці передбачали створення єдиної ГІС-основи для забезпечення подальшого планування і проектування інноваційно-технологічних і безпекових рішень у єврорегіоні. Але через відсутність координованої державно-регіональної та міжнародної взаємодії цей поступ було змарновано як в рамках самого East Avert, так і після прийняття у 2020 році Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних».

Сьогодні ці уроки доцільно аналізувати у принципово відмінному безпековому середовищі, наочним проявом якого, зокрема, стала Каховська катастрофа, здійснена РФ у 2023 році (Рис. 4).

**ЗДІЙСНЕННЯ РОСІЄЮ КАХОВСЬКОЇ КАТАСТРОФИ ДЛЯ ВІСЬКОВОЇ ЦІЛІ
ВІДКРИЛО «СКРИНЮ ПАНДОРИ» ДЛЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**



Рис. 4. Цілеспрямовані підрив греблі і затоплення для недопущення українського наступу на Крим перетворили природно-техногенні катастрофи в інструмент ведення війн без огляду на наслідки.

Усталена дотепер оцінка ймовірності (ризиків) природно-антропогенних надзвичайних ситуацій (НС) була орієнтована на періодичність у 10, 100 і 1000 років. На цьому ґрунтується адекватне моделювання і планування щодо НС з відповідними попереджувальними, реагуювальними і рятувально-знешкоджувальними заходами та їх громадським обговоренням і тривалою легітимізацією. Але попереднє уявлення про антропогенну складову небезпек як про ненавмисні помилки, збої управління, випадковий збіг обставин тощо, має змінитись, відповідаючи глобальним викликам і урокам нинішньої війни та системної кризи. Водночас, нова кліматична реальність суттєво впливає на частоту і характер природних явищ. Це, наприклад, проявляється при повеневих НС через зміну співвідношення між «класичними» підтопленнями у заплавах річок (floodplain) та наслідками локальних злив (stormwater), що провокують селеподібні повені «згори» (flashflood).

Системність розв'язання означених проблем полягає не лише у багатовимірності по кожному з означених компонентів: інформаційному, технологічному і безпековому. Багатовекторність і швидкоплинність змін вимагають переходу від лінійно-последовного прогнозування, програмування, планування, моніторингу і реагування до багаторівневої одночасної паралельної кореляції дій за зазначеними напрямками з оперативним зворотнім зв'язком, а саме шляхом:

- Застосування єдиного геоінформаційного (ГІС) базування даних з їх постійним горизонтальним обміном між окремими територіальними і секторально-спеціалізованими розподіленими базами даних (РБД). Тут необхідне цілеспрямоване використання можливостей штучного інтелекту для кореляційного опрацювання надвеликих масивів інформації та визначення і співставлення закономірностей, як це, зокрема, вже має місце у сучасній військовій (розвідувальній, стратегічній та оперативнотактичній) сфері або при прогнозуванні кліматичних змін;

- Перманентного технологічного реагуван-

ня на виклики – як, наприклад, сьогоднішній «бум» виробництва і застосування дронів або використання мульти-D принтерного синтезу;

- Системного паралельного прогнозування, планування, відстеження і дії за ланцюжками конфліктних, кризових і катастрофічних процесів у безпековій сфері.

Для реалізації такого підходу необхідна належна структурна і функціональна координованість дій на усіх територіально-секторальних рівнях. Відповідні намагання робились ще у перші роки незалежності. Так, за розпорядженням Представника Президента України у Чернівецькій області від 01.12.1993 [22] був започаткований науково-екологічний полігон для втілення рішень Всесвітнього саміту «Ріо-92» щодо сталого розвитку, екологічної безпеки і раціонального ресурсокористування на основі сучасного інформаційного забезпечення і міжнародної співпраці. Вже 5 - 6 грудня 1993 року, за ініціативою керівництва НАН України, цей підхід був презентований і зустрів інтерес урядової делегації США на чолі з в.о. заступника Держсекретаря. У 1993-1994 рр. він був також підтриманий відповідними інституціями Франції на спеціальному форумі у Львові та ЄС і країн Центральної та Східної Європи на нараді у Шплинеровому Млині (Чехія). Надалі, після ліквідації Чернівецьким університетом у 1994 році кафедри інженерної екології та ресурсозбереження, Республіканського інженерного центру «Укрекологія» і галузевої технологічної науково-дослідної лабораторії, ці роботи були зосереджені в утвореному в 1994 році Державному НТЦ «Екоресурс».

Втілення означеної ініціативи намічалось у формі міжнародного співробітництва Environmental Centre for Administration and Technology (ЕСАТ-Буковина) [23] відповідно до підходу ООН у Центрально-Східній Європі [24]. За безпосереднього сприяння Президентів України, Румунії, Молдови та Польщі його було переформатовано у трансрегіональну модель Екоєвро регіону [25].

Для викликів вищезгаданого «Зеленого банану» подальші розробки здійснювались у пілотному Євро регіоні «Верхній Прут» за

за підтримки ряду форумів, самітів, а також спеціальних заходів Центральноєвропейської Ініціативи. (ЦЄІ-Буковина у 2006–2010 рр). Їх напрацювання частково відображені у аналітичному огляді розвитку транскордонного співробітництва в цьому просторі Європи [26]. Одночасно вони просувались при становленні та в рамках участі України у Стратегії ЄС для Дунайського регіону (EUSDR) [27], а також у Карпатській конвенції під егідою UNEP ООН. За цим напрямом робились спроби розташувати Технічний секретаріат Карпатської конвенції на Буковині, а у 2011-2015 рр. – сформуванню окрему Стратегію ЄС для Карпатського макрорегіону [28]. Одночасно до 2014 року існувала надія просування цього підходу й за євразійським вектором [29], але 2022 рік унеможливив її остаточно.

Намагання вибудувати координаційну систему на основі внутрішнього і транскордонного міжтериторіального співробітництва знайшли підтримку на національному рівні у постановках Верховної Ради України від 27.06.2007 № 1242 і від 21.09.2016 № 1537 за результатами парламентських слухань. А у пілотному «Верхньому Пруті» були започатковані спільні засідання регіональних рад Північної та Південної Буковини, сумісні ініціативи яких [30] лягли в основу оновленої системи стратегічних проектних пропозицій [19] за ключовими пріоритетами нинішніх 3SI, EUSDR і Зеленої Угоди ЄС (Green Deal).

При цьому одразу після вищезгаданого спільного засідання рад прикордонних регіонів 15.09.2008, вже 18.09.2008, Комісару ЄС з регіональної політики було передане звернення очільника Мінрегіонбуду України [31], що стало наріжним каменем започаткування офіційного діалогу між Україною і Єврокомісією про регіональну політику і розвиток міжрегіонального співробітництва [32].

Однак ці успішні зусилля постійно стикаються з істотними системними проблемами. Прикладом втраченого шансу налагодження відповідної координації була спроба української участі у Чорноморському Єврорегіоні [33] в нинішній зоні водного коридору Шляхів Солідарності ЄС. Ще наочнішим стало унікальне міжурядово-регіональне намагання Ради Єврорегіону разом з VIP-представниками центральних органів влади трьох країн вивести співпрацю за стратегічними великомасштабними проектами на якісно новий рівень координування. Воно було відкинута вже за декілька днів через скасування нормативно-правової підстави для його реалізації в Україні (Рис. 5). Відсутність сталого транскордонного регіонально-державного інструменту для ініціювання, погодження і сприяння втіленню взаємовигідних дій дала про себе знати, зокрема, при першій в Україні спробі утворити Європейське об'єднання територіальної співпраці (EGTC) на базі експериментального Єврорегіону «Верхній Прут».

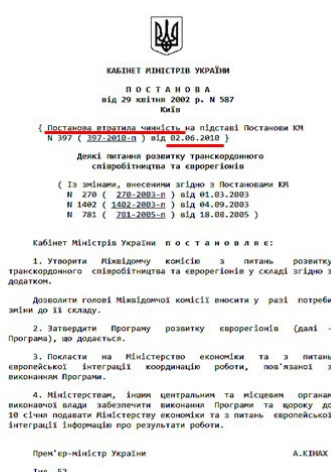


Рис. 5. Засідання Ради Єврорегіону «Верхній Прут» за участі Міністра КМУ і держсекретарів 4-х ключових міністерств Румунії 29.05.2010 та скасування 02.06.2010 державної програми та урядової комісії з розвитку єврорегіонів

Аналогічне сталось і з намаганнями започаткувати координацію внутрішньо-національного і транскордонного міжтериторіального співробітництва на державному і регіональному рівні, що мало інтегрувати децентралізаційні і євроінтеграційні процеси в Україні та її регіонах, районах і громадах (Рис. 6). У 2014

році було зведено нанівець намір координованого використання сприятливих можливостей Революції Гідності для інтегрування проектної діяльності за усіма спільними пріоритетами EUSDR і Карпатської конвенції [34] у переддвер'ї започаткування 3SI та, надалі, Green Deal.



Рис. 6. Запровадження і скасування можливостей координування внутрішнього і зовнішнього міжтериторіального співробітництва на національному і регіональному рівні.

При цьому, спробам такому синтезу в транскордонному вимірі максимально сприяли тодішній спеціальний уповноважений уряду Румунії М.Джоане – заступник Генсека НАТО та кандидат у Президенти Румунії, та Посол України в Румунії Т.Бауер, який до того засновував «Верхній Прут».

Надалі нехтування наявними можливостями мало місце як після укладення Меморандуму асоціювання 4-х областей, які входять від України до EUSDR [35], так і щодо намагань участі та використання Україною нових інструментів вже згаданої Green Deal [36] (Рис. 7).

Про нинішній стан координації дій та міжнародної співпраці у сфері сталого розвит-

ку на національному рівні свідчить переформування Ради з питань торгівлі та сталого розвитку розпорядженням КМУ від 08.09.2023 № 787-р з одночасним утворенням міжвідомчої робочої групи з питань забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку постановою КМУ від 29.08.2023 № 923.

Попри відсутність необхідного координуючого підґрунтя, ключові системні пропозиції пілотного Єврорегіону «Верхній Прут» вносились, починаючи з 2019 року: а) до ініціативи Президента України «25 магнітів України» [37] та б) при формуванні державою, областями і громадами стратегій регіонального розвитку [38] одночасно з в) просуванням до участі в реалізації Green Deal (Рис.7) тощо.



В установчому засіданні під головуванням Віце-прем'єр-міністра з європейської та євроатлантичної інтеграції Дмитра Кулеби взяли участь представники Мінекоенерго, Мінінфраструктури, Мінекономіки, Мінфіну, Представництва ЄС в Україні, РНБО, Держрибагентства, Держводоагентства, Держенергонагляду, Держжекоінспекції, Держенергоефективності, Ради підприємців при Кабінеті Міністрів України, Української водневої ради, Європейської бізнес асоціації, Асоціації підприємств інформаційних технологій України, Державного науково-технічного центру з міжгалузевих і регіональних проблем екологічної безпеки і ресурсозбереження, народні депутати України, провідні науковці НАН України.

Рис. 7. Ініціювання участі України та її регіонів у втілення Європейської Зеленої угоди/Geenn Deal

Користаючи ширший контекст руху до членства в ЄС і НАТО з синхронним приєднанням до Ініціативи Тримор'я [10], зусилля продовжують спрямовувались на створення відповідної державно-міжрегіональної координаційної структури. Так, за попередніми домовленостями з Мінрегіоном, Офісом Президента і у Кабінеті Міністрів, було запропоноване створення Буковинського офісу міжтериторіальної, євроінтеграційної та євроатлантичної координації (співпраці, взаємодії, просування), підтримане ключовими органами центральної влади України (Рис. 8).

Паралельно запропонована координаційна ініціатива також знаходить підтримку в головних структурах Єврокомісії з питань регіонального розвитку, зовнішніх зносин і безпеки (Рис. 9).

Втілення цієї координаційної ініціативи передбачає дієвий симбіоз можливостей, зокрема таких різнопланових чинників як вже згадані дорадчі структури зі сталого розвитку, оновлена Державна стратегія регіонального розвитку та стратегічне партнерство з Румунією, що наразі обговорюється.

При цьому враховуються перші результати як діяльності Регіонального офісу Конгресу місцевих і регіональних влад при Президентові України в області [39], так і спільних ініціатив регіональної та міської влад [40].

Ґрунтуючись на цих передумовах, розглянемо завдання, засоби і можливості втілення координаційного інструменту на прикладах вже визначених першочергових завдань у стратегічних сферах транспортування і «зеленого» переходу до «Наступного покоління» ЄС [41]. Алезастосування координаційного підходу не має обмежуватись лише транспортними чи екологічними проблемами. Ці можливості неодноразово дискутувались з відповідними структурами ЄС і НАТО та їх країн, включаючи США і державні та регіональні інституції Румунії. Наприклад, пп. 3.12 – 3.15 Протоколу засідання українсько-румунської міжурядової комісії 11.04.2012 вбачають спільне застосування інформаційно-комунікаційних технологій як основу координованої співпраці з просторового планування сталого територіального розвитку для широкого кола сфер взаємодії.

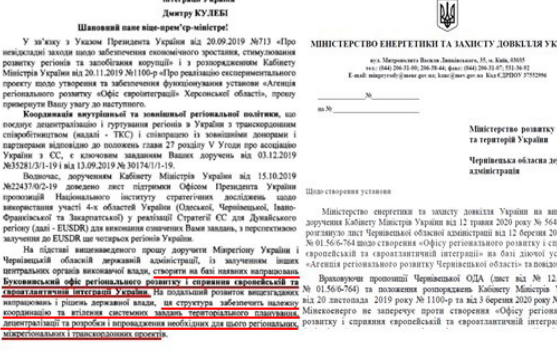
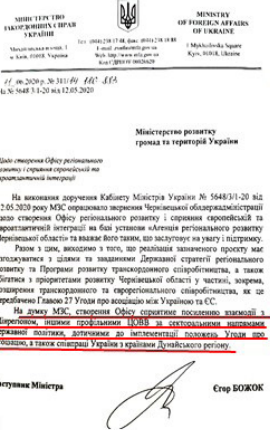


Рис.8. Погодження ініціативи створення Буковинського координаційного офісу центральними органами влади за дорученнями Кабінету Міністрів України

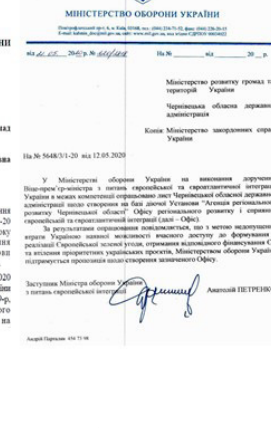
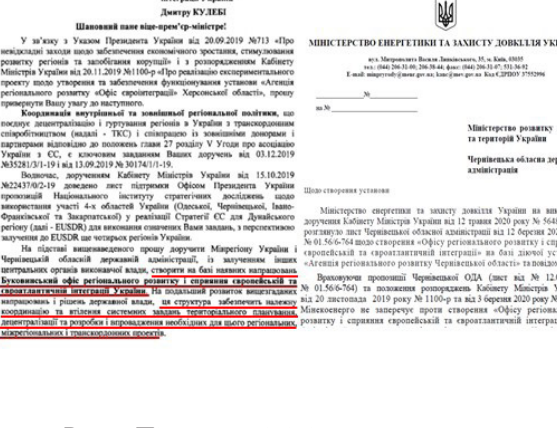
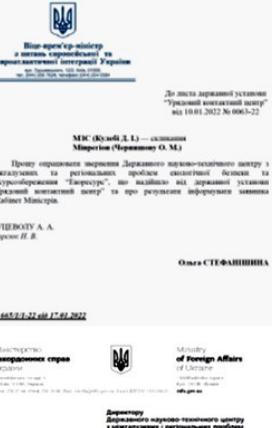
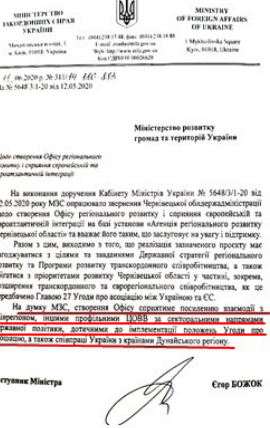


Рис.9. Підтримка ініціативи створення державно-регіонально-трансакордонної системи координації ключовими структурами Єврокомісії (DG-Region, EEAS та DG-MOVE)

Користаючи ширший контекст руху до членства в ЄС і НАТО з синхронним приєднанням до Ініціативи Тримор'я [10], зусилля продовжують спрямовувались на створення відповідної державно-міжрегіональної координаційної структури. Так, за попередніми домовленостями з Мінрегіоном, Офісом Президента і у Кабінеті Міністрів, було запропоноване створення Буковинського офісу міжтериторіальної, євроінтеграційної та євроатлантичної координації (співпраці, взаємодії, просування), підтримане ключовими органами центральної влади України (Рис. 8).

Паралельно запропонована координаційна ініціатива також знаходить підтримку в головних структурах Єврокомісії з питань регіонального розвитку, зовнішніх зносин і безпеки (Рис. 9).

Втілення цієї координаційної ініціативи передбачає дієвий симбіоз можливостей, зокрема таких різнопланових чинників як вже згадані дорадчі структури зі сталого розвитку, оновлена Державна стратегія регіонального розвитку та стратегічне партнерство з Румунією, що наразі обговорюється.

При цьому враховуються перші результати як діяльності Регіонального офісу Конгресу місцевих і регіональних влад при Президентові України в області [39], так і спільних ініціатив регіональної та міської влад [40].

Ґрунтуючись на цих передумовах, розглянемо завдання, засоби і можливості втілення координаційного інструменту на прикладах вже визначених першочергових завдань у стратегічних сферах транспортування і «зеленого» переходу до «Наступного покоління» ЄС [41]. Алезастосування координаційного підходу не має обмежуватись лише транспортними чи екологічними проблемами. Ці можливості неодноразово дискутувались з відповідними структурами ЄС і НАТО та їх країн, включаючи США і державні та регіональні інституції Румунії. Наприклад, пп. 3.12 – 3.15 Протоколу засідання українсько-румунської міждержавної комісії 11.04.2012 вбачають спільне застосування інформаційно-комунікаційних технологій як основу координованої співпраці з просто-

рого планування сталого територіального розвитку для широкого кола сфер взаємодії.

Починаючи від бачення Бухарестського саміту 30.04.2001, йдеться про спільний координований підхід до стратегічних проєктів у Карпатсько-Дунайсько-Чорноморському регіоні, як-то: управління водними і лісовими ресурсами та оцінка ризиків у транскордонних басейнах Дунаю і його головних притоків Тиси, Прута, Сірета, а також Дністра. Сьогодні це бачення поширюється на такі актуальні аспекти як спровокована війною релокація виробництв і населення та на низку інших секторальних і безпекових проблем та їх конкретних рішень у царині територіально-галузевого розвитку. При цьому слід ще раз підкреслити, що не меншими, ніж для транспорту [41], є потреби координування у більшості інших транскордонних сфер: від енергетики [42] до міжетнічної, культурної та туристично-рекреаційної взаємодії [43] тощо.

I. Необхідність багаторівневої координації для реалізації транскордонного транзитного потенціалу України, від транс'європейських TEN-T [44] до сполучень українських і межуючих з ними гірських територій між цими коридорами [45], диктується наступними викликами сьогодення.

Закомпромісним рішенням ЄС від 22.12.2023 новий Балтійсько-Середземноморський TEN-T коридор, що єднає сполучення від/до портів Польщі і країн Балтії, надалі розгалужується від Любліна на 2 вантажно-пасажирські потоки через Краків і Жешув по конкуруючих автозалізничних напрямках:

I.1 через Україну (Львів і Чернівці) в обхід Карпат по історично-вивіренних шляхах сполучень «з варяг у греки», розбудованих у XIX ст. з відгалуженнями до Одеси через Тернопіль – Хмельницький, Ларгу – Окницю і Ясси – Кишиневу, та

I.2 в обхід України, що двічі перетинає Карпати («Via Carpatia») та просувається межуючими країнами ЄС упродовж останніх десятиріч через відсутність чіткої позиції України щодо розвитку першого напрямку.

Між цими гілками нового TEN-T знаходиться найбільша карпатська частина українсько-румунського, а також угорського і словацького прикордоння, можливості розбудови транспортної основи розвитку якого висвітлені у [45].

Надалі зазначені гілки цього TEN-T прямує через Румунію і Болгарію до портів Туреччини і Греції. 16.07.2024 ЄС остаточно визначив фінансування Інструментом єднання Європи (CEF) розробки ТЕО і проектування сполучень електрифікованою євроколією через Україну, Румунію і Польщу.

Стратегія цих сполучень, розроблена JASPERS за завданням Єврокомісії та ЄІБ і з урахуванням українських пропозицій, вбачає наступні опції [46]:

а) Базовий проєкт – відновлення в Україні євроколії, побудованої у XIX ст. коштом Англо-Австрійського банку, яка функціонувала до II Світової війни від Кракова і Любліна через Львів і Чернівці до МЗПП Вадул-Сірет, а також у Молдові від Ясс через Унгень – Кишиневу до Одеси. За відсутності чіткої української позиції Румунія розглядає сполучення новим коридором через Україну лише для перевезень за маршрутом Гданьск – Констанца і до портів на Дунаї. Хоча, ще у 2012 р. на Бухарестському залізничному саміті на картах TRACECA були показані [1, с. 36] найбільш перспективні можливості цього коридору для перевезень через Близький Схід як для китайського «Єдиного поясу», так і індо-європейського маршруту, що просувається сьогодні НАТО і ЄС.

б) Послідовне інтегрування України до системи TEN-T шляхом реконструкції її колій (з 1520 на 1435 мм), які йдуть до/від кордонів з ЄС через Волинь, Галичину, Закарпаття, Буковину і Одещину (Шепетівку, Тернопіль, Хмельницький, Жмеринку, Козятин) до Києва для подальшого продовження на схід і до Криму.

в) Забезпечення Чорноморсько – Адріатичних сполучень між Західними Балканами та Україною і Молдовою через Румунію, включаючи військову мобільність (що було передбачено ще при вихідній розбудові цих комунікацій Австро-Угорщиною) для

сьогоднішніх основних зон подальшого розширення ЄС і НАТО. При цьому, діюча електрифікована колія від Сучави (Південна Буковина в Румунії) до Клужа, Арада і Тімішоари та мости через Дунай у Байї та Белграді надають наступні переваги, відзначені JASPERS [46]:

- найкоротші сполучення між Причорномор'ям і усіма портами Адріатики – від Італії до Албанії (з'єднання з ще одним новим TEN-T коридором ЄС «Західні Балкани – Східне Середземномор'я»);

- альтернатива слідуванню через Будапештський вузол, що є проблемним, як через необхідність його тривалої реконструкції, так і з актуальної геополітичної точки зору.

У контексті стратегічного партнерства України і Румунії та за рекомендаціями Єврокомісії використання цих можливостей необхідно якнайшвидше узгоджувати на усіх рівнях – від координатора нового TEN-T коридору ЄС до перемовин між українською і румунською залізницями. Але 12.04.2024 віце-прем'єр-міністр О.Кубраков констатував відсутність будь-яких істотних просувань до узгоджених проєктних рішень щодо розвитку зазначених сполучень та відповідної ним прикордонної інфраструктури. Саме ці кроки, передбачені разом з Єврокомісією і EUAM ще у 2023 році [47], є ключовим завданням стратегічного партнерства з Румунією.

Тому вищезгадані робочі групи під егідою EUAM [40] мають координувати розглянути наступні пропозиції для підготовки передпроєктних робіт, подальшого ТЕО і проектування перебудови колій 1520/1435 мм та розвитку мультимодальних перевезень їх наступною реалізацією в рамках стратегічного партнерства і на виконання рішень ЄС (Рис.10):

а) побудова спільно з румунами паралельного ходу через кордон від Вадул-Сірета до Вешкеуць на існуючій з румунського боку залізниці Сірет – Дорнешт (8 км – 6 в Україні та 2 у Румунії);

б) обхід щільної житлової забудови і перетинів з основними автомагістралями у Чернівцях;

г) запуск пасажирських сполучень з Румунією шляхом продовження від Чернівців і Сучави до кордону маршрутів нині курсуючих внутрішніх потягів з обміном пасажирями на Вадул-Сіреті;

д) розвиток прикордонних сполучень між вищезазначеними основними ходами нового TEN-T коридору згідно з рекомендаціями виконаних проектів програм ЄС «RO-UA» і «HU-SK-RO-UA» [45].

Потенціал транзитних сполучень третьої за щільністю в Україні транс'європейської і місцевої залізничної мережі та відсутність пасажирських сполучень з Румунією на відміну від усіх інших межуючих країн

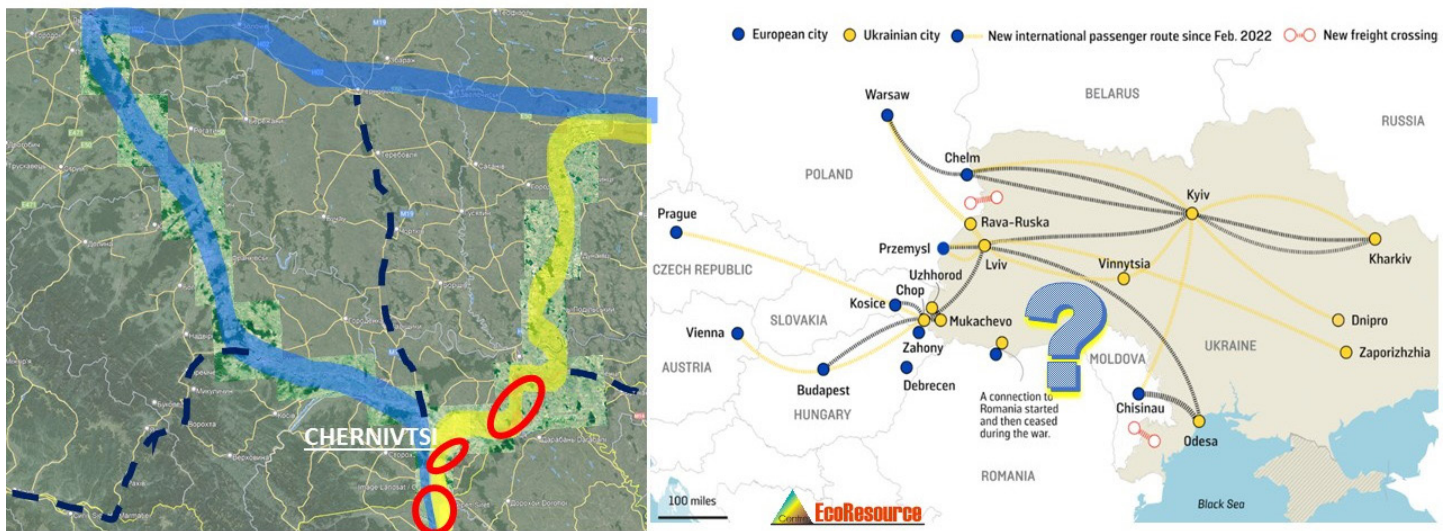


Рис.10. Потреби і завдання координування реалізації залізничного потенціалу Буковини на транс'європейському, міжнародному, державному і місцевому рівнях

г) запуск пасажирських сполучень з Румунією шляхом продовження від Чернівців і Сучави до кордону маршрутів нині курсуючих внутрішніх потягів з обміном пасажирями на Вадул-Сіреті;

д) розвиток прикордонних сполучень між вищезазначеними основними ходами нового TEN-T коридору згідно з рекомендаціями виконаних проектів програм ЄС «RO-UA» і «HU-SK-RO-UA» [45].

II. Не менш нагальною є потреба координованої співпраці у вже згаданому контексті втілення Green Deal і запровадження Кругової економіки у ЄС [48] із застосуванням попередніх напрацювань Екоєврорегіону [49]. Одночасно із завданнями вищезгаданих Державної стратегії регіонального розвитку і стратегічного партнерства з Румунією, це відкриває спільний доступ до сьогоднішніх

потужних засобів «Справедливого переходу» і «Наступного покоління» ЄС. Але для цього слід подолати бар'єр неузгодженості, який наочно демонструє відсутність міжурядової угоди зі співпраці в сфері захисту довкілля, передбаченої ст. 16 вищезгаданого базового українсько-румунського договору від 02.06.1997. Обговорення цього питання з керівництвом природоохоронних міністерств обох країн і Молдови триває з 1996 року.

В означеній царині, серед першочергових потреб є розробка Регіонального плану управління (поводження) з відходами (РП). Для цього існують вже напрацьовані рішення і нормативно-правовий і інформаційно-методологічний інструментарій, висвітлені в [41]. Водночас, це завдання повністю підпадає під запропонований ЄС системний підхід територіального розгортання кругової

економіки, що відповідає кластеризаційній Ініціативі ЄС «Циркулюючі міста та регіони» (CCRI) [50].

Згідно з CCRI, кожний кластер має обіймати географічно об'єднану територію (наприклад, групу сусідніх міських, приміських і сільських громад і районів, не обов'язково обмежених адміністративними чи національними кордонами) або зони, пов'язані системними рішеннями. Для цього можуть бути задіяні можливості вищезгаданих EGTC, вже передбачених оновленим законодавством України. Такі кластери включають органи державного управління, місцевого самоврядування та інші територіальні структури, відповідні сфери виробництва і надання послуг державної, комунальної та приватної власності, включаючи МСП, наукові та інноваційні інституції, фінансові структури, суспільне і професійне громадянське суспільство і донорів. Національні уряди мають відігравати важливу роль щодо підтримки реалізації цих системних рішень.

Власне, РП має ґрунтуватись на суперпозиції планів створення і функціонування цих кластерів та/або окремих громад. Водночас, РП й сам має формувати передумови для передбачення та інтегрування систем поведінки з відходами при ініціюванні та формуванні таких кластерних структур. Згідно з позицією ЄС цей підхід відповідатиме глобальним викликам системної кризи, змін клімату і т. ін. в Європі та світі, так само як і реаліям війни та баченню відновлення в Україні.

Для цього при утворенні кластерних структур і відповідному плануванні в якості основних орієнтирів мають враховуватись потреби населення, рівень забруднення територій і водних басейнів, показники і прогнози генерування відходів, втрати біорізноманіття та інші несприятливі соціально-економічні та екологічні чинники. Водночас, вироблення і впровадження системних рішень повинне покращувати стійкість і реалізацію конкретних соціально-економічних відновлень та сталого інклюзивного зростання в кластерах. При цьому необхідно також враховувати потенційні

наслідки (перерозподіли) при переході від вже згаданої лінійно-побудованій економіки по окремих ланцюжках вартості до циркулюючого розвитку міської та регіональної соціально-економічної сфери із забезпеченням необхідної кількості робочих місць.

Затим підходом ЄС сучасні інформаційно-комунікаційні можливості менеджменту і активна участь всіх відповідних учасників у кожному кластері зможуть підтримувати стійкий та ефективний симбіоз всередині та між секторами економіки, сприяти співпраці вздовж і між ланцюжками створення вартості та постійно покращувати інтегрованість виробництва, послуг і споживання.

Слідуючи цим курсом, вироблення і впровадження системних рішень сприятиме створенню критичної маси публічних (державних і самоврядних) та приватних інвестицій і стимулюватиме такі закупівлі для втілення нових технологій і долання ринкових провалів. Тут мають випробуватись і втілюватись моделі публічно-приватного партнерства, механізми міжрегіонального співробітництва та багаторівнева синергія фінансування, що знижуватиме ризики інвестувань у бізнес.

Тому системні рішення повинні забезпечувати оцінку і стале циркулярне використання як місцевих ресурсів, так і транзитного потенціалу територій. Особливу увагу слід приділяти більш ефективним і стійким підприємствам, процесам і ланцюжкам створення вартості, які орієнтуються на маловідходні рішення і якісну вторинну переробку, збільшення функціональності продуктів та їх повторне використання, задіяння вторинних ресурсів (включаючи критично важливі) і залучення місцевої біологічної та іншої сировини.

Потрібно, щоб системні рішення, що впроваджуються, також включали одну або декілька інноваційних схем на рівні громади, таких як місцеві схеми ремонту і відновлення продукції. Очікується, що такі схеми сприятимуть циркулярній соціальній практиці і екологічним, поведінковим і культурним аспектам територіального переходу до циркулярної

економіки. При цьому, реалізація таких рішень має включати спеціальне навчання місцевих учасників і освітні/перепідготовчі послуги для громад. Покращуючи розуміння споживачами і сприймання ними циркулярних і кліматично нейтральних послуг і продуктів, цей підхід відкриває шлях громадам і регіону до фондів політики згуртованості, справедливого переходу та InvestEU, сприяючи євроінтеграції та ширшому виходу українських товарів і послуг на ринки ЄС.

Застосування вищезгаданих технологій ГІС та перманентного обміну геопросторовою інформацією є безальтернативною умовою для вироблення нагальних рішень щодо територіального розвитку, як в цілому, так і для розв'язання таких конкретних проблем як поводження з відходами, орієнтоване на зазначений підхід. Але це вимагає відповідної ідентифікації та класифікації даних, що використовуються. В рівній мірі це стосується як функціональної типізації територій [51], так і генезису та поводження з відходами, утворюваними і накопиченими на кожній території [52].

Аналіз проблем стандартизації менеджменту природо- і ресурсокористування для природно-антропогенного довкілля [53] показав двоєдину природу будь-яких ідентифікаційно-класифікаційних систем – а) генетичну (за першопричинним походженням впорядковуваних об'єктів та їх зав'язків), і, водночас, б) таксономічну (за проявом/ознаками цих об'єктів і зав'язків). Така дуальність завжди має місце, проявляючись по різному в залежності від мети антропогенної діяльності. Але для кожної конкретної задачі необхідно обрати базовий підхід, який краще відповідатиме її меті.

Для обох завдань – побудови стратегій розвитку типізованих функціональних територій та поводження з відходами на них, пріоритетним представляється генетичний принцип, який реалізуватиметься у стратегіях розвитку громад/регіонів та РП одночасно на двох рівнях.

1. Для визначення функціонального типу

території вихідними (генетичними) ознаками є її розташування, кліматичні характеристики, геоландшафтні риси [54], що, зокрема, включають рельєфні, водні, земельні, надрові та інші геофізичні особливості, показники заселеності, енергозабезпеченості та іншу первинну інформацію про природні, усталені соціально-економічні та ресурсні чинники.

2. На цій первинній основі ґрунтується система функціональних особливостей, що дозволяють типізувати територію (та ініціювати подальшу кластеризацію), виходячи з таких «вторинних» проявів як: локалізовані впливи, зокрема геополітично-безпекові (наприклад, прикордонність) чи кліматичні (опаді, температурні, НС); конкретні рельєфно-геоландшафтні риси (такі як залісненість); структура заселеності (щільність/розподіл, автохтонна/етнічна, урбаністична, сільська, міграційна); водні об'єкти (природні та штучні, споруди, діяльність, загрози), родовища і переробка корисних копалин; системи транспортування людей, вантажів, енергії, інформації з відповідною інфраструктурою; агровиробництво (рільниче, тваринницьке, садівництво, зелений туризм...); розміщення виробничих і переробних потужностей; сервісні та комунальні підприємства, послуги харчування тощо.

Водночас, саме ця сукупність функціональних ознак територій визначає не тільки їх функціональну класифікацію, але й генезис відходів, що утворюються на них. Тобто, функціональні особливості антропогенної діяльності на території та конкретні технології виробництва, надання послуг та споживання і є першоджерелами утворення відходів та визначають їх кількісні показники і якісні ознаки/характеристики. У свою чергу, ці кількісні показники і ознаки лежать в основі як більшості існуючих класифікацій відходів, так і вибору/розробки технологій подальшого поводження з ними відповідно до потреб цієї території, наприклад, будівництво/ремонт/реконструкція/знесення споруд і будівель → впорядкування місцевості → закладення пустот зі збільшенням корисної площі

та її благоустроєм; характер видобування та збагачення корисних копалин → великотонажні відвали/хвости → виробництво будматеріалів та будівництво доріг; небезпечні медичні відходи і конфіскати → спалення з можливістю утилізації тепла; агро-харчові залишки → вміст і склад органіки → компостування; пакування → вторинне використання чи спалення і т. ін. Вбачаючи такий підхід на перспективу та за сьогоdnішньої «заземленості» існуючих рішень переважно на Чернівці [55] та інші агломерації в регіоні, вихідна розробка та реалізація РП передбачається у наступній послідовності.

1. Встановлення методологічного зв'язку розробки і реалізації РП з вищезазначеною функціоналізацією розбудови громад в ході доопрацювання регіональної та місцевих стратегій територіального розвитку відповідно до вже згаданого оновлення державної стратегії. На цьому етапі, з урахуванням існуючих реалій, доцільно пропонувати функціонально-агломераційно-басейнову кооперацію. Зокрема, йдеться про переформування наявних стосунків чернівецьких міських сміттєзбиральних структур з прилеглими громадами у транскордонному басейні Прута: Мамаївською, Чагорською та Великокучурівською.

Таке започаткування РП дозволить послідовно і узгоджено включати інші вищевказані компоненти територіального розвитку і поводження з відходами. Що особливо важливо з точки зору можливостей залучення міжнародних фінансових ресурсів саме для басейнової точки зору – це спільна потреба громад у впорядкуванні діяльності у прибережних водозахисних смугах, включаючи поводження з відходами, що є ключовим питанням захисту довкілля та запобігання/

зменшення ризиків надзвичайних ситуацій на головному водотоці, а також на транскордонному транспортному коридорі, які менш, ніж через 40 км переходять до Румунії та Молдови.

2. Подальше стратегічне планування і робота над РП за таким принципом дозволить максимально швидко поширювати напрацьовані рішення на інші прутські басейнові агломерації (Кіцманську, Новоселицьку і Мамлигівську), а також Вижницьку і Вашківцевську на Черемоші, Сторожинецьку і Глибоцьку на Сіреті та Заставнянську, Хотинську, Клішківську і Сокирянську на Дністрі. Водночас такий підхід слугуватиме підґрунтям для подальшого євроінтеграційного спрямування територіального розвитку в русло кругової економіки з відповідним долученням громад і регіону до можливостей «Справедливого переходу» до «Наступного покоління» ЄС. Забезпечення такої корельованої співпраці широкого кола бенефіціарів з українського боку за означеною множиною проблем та подальшого просування узгоджених рішень для їх системного розв'язання й на міжнародному рівні потребує належної координації. Для цього важливо прискорити втілення погодженої урядом України і підтриманої Єврокомісією ініціативи створення експериментального Буковинського офісу з внутрішньої та транскордонної міжтериторіальної, євроінтеграційної та євроатлантичної координованої співпраці (згідно з попереднім досвідом напрацювань за розпорядженням Кабінету Міністрів України № 59-р від 14.02.2002) у загальному контексті реалізації постанови КМУ від 20.08.2024 № 985 «Деякі питання діяльності місцевих органів виконавчої влади з питань європейської інтеграції, міжнародного співробітництва та координації міжнародної технічної допомоги».

[1] <https://decentralization.ua/uploads/library/file/293/Mountain-areas.pdf> С. 33

[2] <https://www.academia.edu/101230246/> С. 156

[3] https://environmentalrisks.danube-region.eu/wp-content/uploads/sites/7/sites/7/2024/07/Ukrainian_lessons_for_European_Security-.pdf

[4] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/NATO_Eastern_Safety_EN+UA.pdf

[5] https://dcsf.danubestrategy.eu/sites/default/files/Media/Zinoviyy%20S.BROYDE%20-%20Basins_%26%20Territorial%20Strategies.pdf

[6] <http://ecoresource.ddns.net/DocLib/Safety%201996.pdf>

[7] <http://ecoresource.ddns.net:8080/1996%20Technogenic-Envir%20Safety%20in%20river%20basins.pdf>

- [8] http://ecoresource.ddns.net/DocLib/Challenges_for_Elites_and_Security_2001.pdf
- [9] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Logistic_challenges_in_Green_Banana_en.pdf
http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Logistic_challenges_in_Green_Banana_it.pdf
- [10] <https://prismua.org/ievrointehratsiye-posylennia-ukrayiny/>
- [11] <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vra46661-09#Text>
- [12] <http://ecoresource.ddns.net/DocLib/Bukovinian%20cluster.pdf>
- [13] <http://ukros.ru/archives/4125>
- [14] <http://ecoresource.ddns.net/DocLib/Systemic%20Energy%20territorial%20cycles-1993.pdf>
- [15] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Sustainable_Transport_System_on_new_EU_and_NATO_border_2003.pdf
- [16] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Standardization_in_Environmental-Resource_sphere_RU_EN.pdf
- [17] <http://ecoresource.ddns.net/DocLib/Joint%20projects%20initiatives%2009-01-2004.doc>
- [18] <http://ecoresource.ddns.net/DocLib/Brochure%20III%20CEI-Bucovina%202008.pdf>
- [19] <https://www.academia.edu/44879699/C.211>
- [20] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Contribution_to_EaP+EUSDR_2009.pdf
- [21] http://ecoresource.ddns.net/SitePages/East_Avert_Short_Info.aspx
- [22] <http://ecoresource.ddns.net/DocLib/%D0%A0%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%A7%D0%9E%D0%94%D0%90%D0%AD%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D0%BD%201993.pdf>
- [23] <http://ecoresource.ddns.net/DocLib/UA-AT%20Protocol041295.pdf>
- [24] <https://uia.org/s/or/en/1100005625>
- [25] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/EcoEuroRegion_1997_1999.pdf
- [26] <http://isig.it/wp-content/uploads/2012/11/SWOT-1-Analysis-and-Planning-for-Cross-border-Co-operation-in-Central-European-Countries-2010.pdf>
- [27] <https://www.academia.edu/34636487/C.238>
- [28] <http://www.carpathianconvention.org/2013/05/28/workshop-towards-a-eu-strategy-for-the-carpathian-region-committee-of-the-regions-cor28-05-2013-brussels-belgium/>
- [29] https://eabr.org/upload/iblock/c6d/broyde_transgranichnoe-sotrudnichestvo-v-evrazii.pdf
- [30] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/TFC/Rezolution_N+S_Bucovina_15_09_2008.pdf
- [31] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Initial_appeal_to_EU_Commissioner_2008.pdf
- [32] https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/memoranda-of-understanding/2009/memorandum-of-understanding-for-establishing-a-dialogue-on-regional-policy-and-development-of-regional-cooperation-between-the-european-commission-and-the-ministry-of-regional-development-and-construction-of-ukraine
- [33] <https://rm.coe.int/168071ad7b>
- [34] <http://www.carpathianconvention.org/2014/09/23/cop4-fourth-meeting-of-the-conference-of-the-parties-to-the-carpathian-convention-23-09-2014-26-09-2014-mikulov-czech-republic/>
- [35] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Memorandum_4UA_Oblasts_EUSDR.pdf
- [36] <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/ekonomika-nagrivaye-planetu>
- [37] <https://drive.google.com/drive/folders/17Lnn2a5zvI9MjgdJSH0UEmr0h1n2EEy>
- [38] http://comeuroint.rada.gov.ua/news/main_news/72980.html
- [39] <https://bukoda.gov.ua/npas/pro-utvorennia-chernivetskoho-rehionalnoho-ofisu-konhresu-mistsevykh-ta-rehionalnykh-vlad-pri-prezydentovi-ukrainy>
- [40] <https://bukoda.gov.ua/npas/pro-spivpratsiu-u-sferakh-rozvytku-transportnoi-systemy-ta-povodzhennia-z-vidkhodamy>
- [41] <http://buk-visnyk.cv.ua/d/iframe.php?i=546> C. 25
- [42] https://www.youtube.com/watch?v=zL3_hT2F2fE 11' - 21'40"
- [43] <https://comeuroint.rada.gov.ua/news/72908.html>
- [44] <http://buk-visnyk.cv.ua/d/iframe.php?i=533> C. 26
- [45] <http://buk-visnyk.cv.ua/d/iframe.php?i=539> C. 26
- [46] https://transport.ec.europa.eu/system/files/2023-07/Integration_of_the_UAMD_railway_system_into_the_EU_transport_system.pdf
- [47] <https://www.youtube.com/watch?v=ttYDqWXjvA> 31' 20"
- [48] https://cordis.europa.eu/programme/id/H2020_LC-GD-3-2-2020
- [49] <https://www.academia.edu/100791914/C.204>
- [50] <https://territorial.espon.eu/articles/254845?article=20-9>
- [51] <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/funktsionalni-tipi-teritorij-shcho-tse-take-dlja-choho-i-jak-voni-vplinut-na-povojennij-rozvitok.html>
- [52] <https://waste.ua/cooperation/2005/theses/broyde2.html>
- [53] http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Standardization_in_Environmental-Resource_sphere_RU_EN.pdf
- [54] https://geology-dnu.dp.ua/index.php/GG/issue/view/43/pdf_32-1 C. 44-51
- [55] <http://jrep17.chv.ua/portal/f/mv/mvk2013004-133-d.doc>

ПОСИЛЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА РУМУНІЯ - УКРАЇНА - РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА ОБГОВОРИЛИ НА ФОРУМІ

Форум «Стратегія покращення діяльності органів місцевого публічного управління та посилення транскордонного співробітництва Румунія - Україна - Республіка Молдова» відбувся у Румунії. Серед учасників – представники міністерств, повітових рад, префектур й мерій, посольств, громадського сектору, філій та центрального офісу Союзу українців Румунії.

Як інформує пресслужба Чернівецької обласної ради, заступник голови облради Михайло Павлюк, який взяв участь у заході, наголосив на важливості посилення співпраці з Чернівецькою областю та місцевим самоврядуванням зокрема, а також подякував присутнім за всебічну підтримку України.

«Попри на виклики та ситуацію в Україні, наші громади, колективи й комунальні установи прагнуть до нових проектів. Деякі вже очікують на результати відбору в операційній програмі «Румунія – Україна 2021-2027». Але всі разом зосереджені на пріоритетних завданнях – підтримці військових та гуманітарної

сфери. Зараз це основне», – підкреслив посадовець.

Під час форуму відбулися дискусії щодо посилення транскордонного співробітництва, стратегій розвитку громад, цифровізації публічного управління, прозорості та ефективності комунікації з громадянам, всебічної підтримки вступу України й Молдови у ЄС і НАТО

Організатор форуму – Союз українців Румунії



ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ РОЗШИРЮЄ СПІВПРАЦЮ З ОКРУГОМ ОЛЬСТЕР У ШТАТІ НЬЮ-ЙОРК (США) У СФЕРІ ОСВІТИ ТА ПРАВОПОРЯДКУ

Як інформує пресслужба обласної ради, про це домовилися під час онлайн-зустрічі працівники Чернівецької обласної ради та Ради округу Ольстер. Під час спілкування сторони представили найбільш успішні проекти та ініціативи, які були реалізовані у їх громадах та муніципалітетах, зокрема, у сферах місцевого самоврядування, освіти, правопорядку, охорони здоров'я та соціального захисту. Відтак визначили перспективні напрямки співпраці.

Майданчиком для спілкування виступила організація Cities4Cities United4Ukraine, яка допомагає українським громадам налагоджувати партнерства з муніципалітетами країн Європи та США, за сприяння Тіма Дістела, американського волонтера. У зустрічі взяли участь заступник голови Чернівецької обласної ради Михайло Павлюк, начальник відділу з міжнародних зв'язків та транскордонно-

го співробітництва обласної ради Юрій Боднар, його заступниця Тетяна Бацей, головний спеціаліст відділу супроводу реферм та аудиту місцевих програм Віктор Грига, заступниця голови округу Ольстер Джеймі Капуано, директор науково-дослідних та операційних програм офісу виконавчої влади округу Ольстер Лаура Нордстром, голова законодавчого органу округу Ольстер Пітер Крісвел.

Область вже має досвід співпраці громад із американськими партнерами з цього ж округу за підтримки Чернівецької обласної ради. Так, у 2024 році місто Сокиряни підписало угоду про побратимство із містом Кінгстон, та вже реалізували спільний проект із виготовлення сонячних батарей. Ще декілька громад працюють над завершенням етапу укладання таких угод.

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ РЦПК СПІВПРАЦЮВАТМЕ З ФАКУЛЬТЕТОМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТУДІЙ УНІВЕРСИТЕТУ «БАБЕШ-БОЛЪЯЇ» (КЛУЖ-НАПОКА, РУМУНІЯ)

Чернівецький регіональний центр підвищення кваліфікації уклав угоду про співробітництво з факультетом європейських студій університету «Бабеш-Болъяї» (Клуж-Напока, Румунія). Її метою є міжінституційна співпраця двох установ. Реалізація угоди сприятиме підвищенню ефективності професійної підготовки працівників органів влади, інститутів громадянського суспільства та бізнесу обох регіонів і країн.

Угода передбачає розробку та реалізацію спільних міжнародних проектів та програм, презентацію кращих практик діяльності місцевих органів влади в обох країнах, обмін досвідом між фахівцями та слухачами обох інституцій для організації програм професійної підготовки, підвищення кваліфікації за відповідними галузями, практичного ста-

жування та наукової співпраці. Окрім того, передбачається організація спільних конференцій, семінарів, круглих столів, участь у комунікативних заходах, організованих сторонами та їх партнерами, здійснення спільних наукових досліджень тощо.



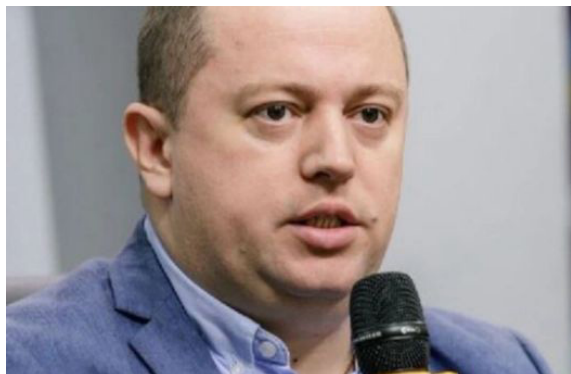
ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОЇ ТРАНСКОРДОННОЇ СПІВПРАЦІ ОБГОВОРИЛИ ПРЕДСТАВНИКИ ПАРТНЕРСЬКИХ РЕГІОНІВ ПІД ЧАС ЩОРІЧНОГО ЗАХОДУ «ЧОТИРИ РЕГІОНИ ДЛЯ ЄВРОПИ»

Буковинська делегація на чолі з першою заступницею начальника Чернівецької ОВА Альоною Атаманюк взяла участь у офіційних заходах, які проходили у Сучавському повіті (Румунія), – інформує пресслужба ОВА. Під час зустрічі у Сучавській повітовій раді учасники обговорили реалізацію спільних транс-кордонних проектів, зокрема у рамках програми Програми Interreg NEXT Румунія – Україна на період 2021-2027 та розбудову митної інфраструктури.

«Співпраця Чернівецької області та Сучавського повіту триває вже понад 25 років. З початку повномасштабної війни ця співпраця посилилася в багатьох напрямках, зокрема, гуманітарному, економічному, інфраструктурному. Маємо домовленості про подальшу взаємодію у розбудові пунктів перетину кордону для сполучення України та

співпраці з Європейським Союзом в рамках концепції «Шляхи солідарності. Триває робота над реалізацією проекту будівництва колії дільниці «Львів – Чернівці – Вадул-Сірет – Держкордон». Продовжуємо розширювати коло співпраці, зокрема працюємо над укладенням угод про побратимство на рівні громад», – зазначила перша заступниця начальника Чернівецької ОВА Альона Атаманюк.

Чотири регіони для Європи» – міжнародний проект, у якому беруть участь Чернівецька область України, Сучавський повіт Румунії, округ Швабія Німеччини та департамент Майєнн Франції. Чотиристороннім договором закріплена співпраця у спільних молодіжних проектах, навчання та обмін досвідом та співробітництво в галузях економіки, освіти, охорони здоров'я і туризму.



МАКСИМ ЯРМИСТИЙ,

кандидат політичних наук

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ІМПЕРАТИВ ОПТИМІЗАЦІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Соціально-економічні, політичні, культурологічні, науково-технологічні, інформаційні та інші напрями розвитку суспільства визначають особливості еволюції публічного управління та діяльності органів виконавчої влади зокрема. Здатність оперативно вирішувати проблеми громадськості, координувати та впливати на суспільні процеси вимагають від органів виконавчої влади адаптації до нових умов суспільного розвитку. В цьому процесі важливу роль відіграють імперативи публічного управління. Імперативи виступають основою змін для формування більш досконалої управлінської моделі та поділяються на: інституціональний імператив – сприяє удосконаленню структурно-функціональної системи та взаємозв'язків (узгодження та синхронізація інтересів) між органами публічної влади різних рівнів; адміністративний імператив – передбачає кадрове забезпечення органів влади, питання управління персоналом, організацію праці службовців, включаючи питання запровадження цифрових інновацій, етики та доброчесної поведінки службовців, створення організаційної культури тощо; генеративний імператив – спрямований на вдосконалення порядку і процедур управлінської діяльності, генерацію ідей та створення нового або більш якісного управлінського рішення; інтерактивний імператив – служить процесам вдосконалення взаємодії органів влади з громадськістю, застосування різних форм і методів взаємодії.

Інституціональний імператив є важливою складовою в процесах оптимізації органів виконавчої влади що приводить до їх структурних змін та розподілу повноважень. Так, у 2010 році відбулась суттєва реорганізація (оптимізація) центральних органів виконавчої влади. Було створено 18 міністерств та перейменовані центральні органи влади на служби, агентства, інспекції, а також визначені центральні органи влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. У 2014 році постановою КМУ затверджено 16 міністерств, ліквідовані деякі центральні органи влади на рівні служб, агентств, інспекцій, а їх повноваження передані або відповідним міністерствам, або іншим органам центральної влади. Оптимізація міністерств, центральних та місцевих органів влади відбувалась і з 2016 по 2023 роки. В цей період, для прикладу, створено Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури, яке об'єднало повноваження Міністерства розвитку громад та територій і міністерства інфраструктури; Державне агентство автомобільних доріг України та Державне агентство інфраструктурних проектів реорганізовані у Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України; Законами України врегульовані питання діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних

комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку. Відповідно до розпорядження КМУ від 21 липня 2021 р. № 831 р. «Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки» заплановано ряд інституціональних змін серед яких: спрощення процедур утворення та припинення центральних органів влади, удосконалення організації та порядку їх діяльності, завершення процесу формування директоратів, позбавлення міністерств невластивих їм функцій і повноважень, удосконалення механізмів координації та розподіл повноважень між органами виконавчої влади різних рівнів. В контексті інституціонального імперативу оптимізації органів виконавчої влади важливим є питання розвитку мережі центрів надання адміністративних послуг та децентралізації повноважень щодо надання адміністративних послуг шляхом їх делегування органам місцевого самоврядування.

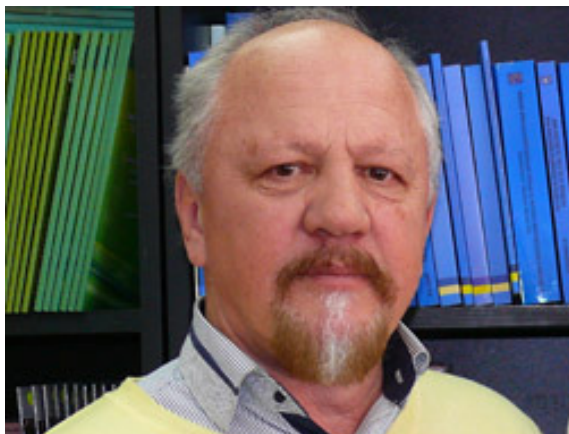
Оптимізація органів виконавчої влади актуалізується в умовах воєнного стану. З урахуванням процесів, що відбуваються сьогодні в Україні, варто посилити інституціональну спроможність органів центральних і місцевих органів влади за напрямками: внутрішня та зовнішня міграція населення, соціальний захист тимчасово переселених осіб та мобілізованих воїнів з лав ЗСУ, обороноздатність та цивільний захист населення, застосування цифрових технологій та штучного інтелекту в усіх сферах суспільного життя. В умовах воєнного стану на перший план висуваються питання скоординованої роботи як між центральними органами влади, так і між центральними і місцевими органами влади. Координація дій передбачає узгодження управлінських впливів органів влади на вирішення певних проблем шляхом створення й функціонування координаційних рад, прийняття спільних рішень, проведення спільних нарад та комунікативних заходів тощо, що потребує систематичної і заздалегідь запланованої роботи. Узгодженість та синхронізація дій між органами влади потребує нормативно-правової регламентації

на рівні законодавства або актами Кабінету Міністрів України.

Ефективність функціонування органів виконавчої влади багато в чому визначається їх взаємодією з органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства. В цьому процесі важливими питаннями залишаються чіткий розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування (функції управління місцевими справами) та місцевими державними адміністраціями (наглядово-контролюючі функції за зразком префектур ЄС), налагодження нових форм взаємодії шляхом запровадження інформаційно-комунікативних та цифрових технологій, запровадження ефективної системи контролю з боку громади та дієвого механізму взаємодії з інститутами громадянського суспільства.

Процес оптимізації органів виконавчої влади це процес постійних змін, який обумовлений об'єктивною потребою підвищення їх управлінської спроможності. Інституціональний імператив є складовою частиною вдосконалення управлінської діяльності що стосується оновлення структури, розподілу повноважень, внутрішньої та зовнішньої взаємодії. Комплексний підхід до процесів інституалізації органів виконавчої влади підвищують їх управлінську спроможність на всіх рівнях публічного управління та адміністрування.

Механізми вдосконалення та оптимізації діяльності органів виконавчої влади передбачають етапи послідовних дій наукової та політико-управлінської еліти: утвердження зовнішньополітичного курсу держави – наукове та політичне обґрунтування концептуальних та стратегічних засад розвитку органів влади – комплексне визначення імперативів публічного управління – підготовка та реалізація нормативно-правових актів оптимізації органів виконавчої влади. Кінцевим результатом оптимізації є підвищення управлінської спроможності центральних та місцевих органів влади у вирішенні суспільно значущих проблем.



МИКОЛА ЯРМИСТИЙ,

директор Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації, кандидат наук з державного управління

ДО ПЕРСПЕКТИВ ФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Питання адміністративно-управлінської спроможності та професіоналізації публічних службовців обумовлено політичними та соціально-економічними процесами, що відбуваються в Україні. Можна відокремити основні фактори впливу на підвищення управлінської та адміністративної спроможності публічних службовців для виконання повноважень, зокрема:

1) процес децентралізації влади та більш чіткий розподіл повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування визначив нові функціональні вимоги до службовців, в тому числі - функції з питань взаємодії з громадськістю та надання адміністративних послуг що відповідає сучасним тенденціям розвитку сервісної держави та доброго врядування як основи діяльності органи публічної влади;

2) фінансові та економічні чинники суспільного розвитку визначають нові підходи адміністративної роботи: виконувати свої повноваження з більшим навантаженням при зменшених ресурсів що безпосередньо впливає на виконання додаткових та різноманітних повноважень службовцями, збільшуючи інтенсивність їх діяльності;

3) розвиток сучасних цифрових технологій та можливість застосування в перспективі в системі публічного управління штучного інтелекту без перебільшення стають революційним кроком для адміністративно-

управлінської спроможності органів влади та публічних службовців, професійність яких буде визначатися високоінтелектуальними вимогами щодо використання високоякісних технологій;

4) спостерігається тенденція і щодо вдосконалення організації роботи та ділових якостей публічних службовців, зокрема, вже сьогодні від них вимагається швидке, ефективне виконання завдань та управління змінами, підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, взаємодія та вплив на об'єкти управління;

5) в умовах воєнного стану та соціальних катаклізмів (для прикладу епідемія хвороб – пандемія, стихійні лиха тощо) на органи публічної влади покладаються особливі завдання, а до публічних службовців вимоги, які передбачають застосування нових знань і навичок, оперативність у прийнятті та реалізації рішень, концентрацію моральних та ділових якостей.

Враховуючи нові тенденції політичного та соціально-економічного розвитку держави, перед системою публічної служби стоїть завдання – сформулювати концептуальні засади та стратегію функціонування публічної служби, створити необхідні умови для підвищення професійного розвитку службовців органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які зможуть в умовах суспільних змін ефективно виконувати

свої повноваження у найближчій перспективі.

Процес формування нової когорти публічних службовців передбачає генерацію інтелектуальних, організаційних та морально-етичних складових що дозволить службовцям органів публічної влади виконувати свої повноваження відповідно до вимог часу. Очевидно, що вже сьогодні потрібно впроваджувати низьку заходів для підвищення професійного рівня публічних службовців. В цьому контексті для системи підвищення кваліфікації важливим є розробка та впровадження цифрових програм, а в перспективі з використанням штучного інтелекту, які би інтенсифікували навчальний процес за принципом об'єднання: Слухач – Викладач – Провайдер – Орган публічної влади. Така технологія замкнутого циклу має на меті передбачити особливості організації навчання, зміст навчальних програм, контроль та оцінку освоєння освітніх програм, тісну взаємодію між слухачем, викладачем, провайдером та органом влади як замовника освітніх послуг.

Важливою умовою професіоналізації службовці є перегляд їх компетентностей та тих ділових якостей, якими повинен володіти публічний службовець в умовах змін. В першому випадку компетентнісний підхід актуалізується потребою оперативно

вирішувати проблеми громадськості та використовувати новітні цифрові технології. В другому випадку важливим є формування адміністративної спроможності службовців на засадах кооперації та добросовісності. Формування в колективі кооперативного духу, відповідальності за доручену справу повинно стати основою реалізації моральних та ділових якостей службовця.

Нововведення в публічній службі з проблем підвищення професійного рівня службовців це питання часу. В умовах суспільних змін формування адміністративно-управлінської спроможності публічних службовців як на центральному, так і на місцевому рівнях стає стратегічним завданням кадрової політики органів публічної влади. Процеси, які відбуваються в державі формують нові тенденції розвитку публічної служби та вимагають нових підходів до професіоналізації службовців органів державної влади та місцевого самоврядування. В цьому контексті окремі напрями формування адміністративно-управлінської спроможності публічних службовців потребують серйозних доробок науковців, практиків, фахівців з публічного управління та забезпечення нормативно-правовими актами.

НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА НОВІ ПРОГРАМИ: У ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ РЦПК РОЗГЛЯНУЛИ ПЛАН РОБОТИ НА II НАВЧАЛЬНИЙ СЕМЕСТР

Діяльність Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації у першому півріччі цього року, а також план роботи на наступний навчальний семестр розглянули під час наради працівників закладу. Йшлося, зокрема, про виконання плану-графіка: відповідно до нього навчання на сьогодні пройшло уже 60% груп. При цьому замість запланованих 1565 слухачів провчилися 2780.

Щодо змісту програм на 2025 рік, значна увага приділятиметься підвищенню кваліфікації посадових осіб органів місцевого самоврядування. Для цього будуть розроблені окремі програми для голів, секретарів та старост сільських, селищних і міських рад, а також

буде проведено опитування, щоб визначити, які навчальні теми для представників органів місцевого самоврядування є актуальними.

Важливим напрямком залишається проведення комунікативних заходів, з яких більша частина упродовж останнього часу набула формату міжнародних. Розширюються також коло партнерів закладу – у серпні було підписано угоду про співробітництво з факультетом європейських студій університету «Бабеш-Больяї» (Клуж-Напока, Румунія). Для подальшої роботи важливо залучати до заходів Центру більшу посадових осіб органів місцевого самоврядування, а також продовжувати співпрацю з міжнародними фондами.

ІГОР БАБ'ЮК,

координатор партнерства Українського
Народного Дому в Чернівцях



ГРОМАДСЬКА АКТИВНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ: ДОСВІД І ВИКЛИКИ НА ШЛЯХУ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

*Серед напрямків, які розвиває Український Народний Дім в Чернівцях, є підтримка і розвиток громадської активності на теренах області. Особливо актуальним це стало під час реформи місцевого самоврядування, оскільки участь мешканців громади у прийнятті управлінських рішень була і продовжує лишатися однією з основних умов успіху децентралізації. У той період почало виникати багато громадських ініціатив, відкрилися нові можливості для розвитку та з'явилася підтримка з боку міжнародних донорів. Про те, як все відбувалося, про зміни, які спричинила війна, а також про роботу громадських організацій сьогодні, розповідає координатор партнерства Українського Народного Дому в Чернівцях **Ігор Баб'юк**.*

В Українському Народному Домі завжди існувала низка великих громадських організацій: Товариство «Український Народний Дім в Чернівцях», ЧОГО «Комітет виборців», «Клуб української молоді», «Буковинський центр виборчих технологій», благодійна організація «Гільфе», «Лабораторія культури», «Просвіта» тощо. Тобто це унікальний будинок, де розвивалися різні громадські ініціативи, різні громадські організації. Єдине, що вони працювали досить хаотично, кожен виконував свої статутні завдання.

Починаючи з 2015 року почали формуватися перші громади. І саме вони, фактично, перші почали приділяти увагу розвитку громадянського суспільства. З цими громадами ми зараз і працюємо найбільше. Процес децентралізації дійсно зумовив те, що в них з'явилися власні кошти, власні активності. Але зміни відбулися і в Народному Домі: у 2019 році шість громадських організацій («Український Народний Дім в Чернівцях», ЧОГО «Комітет виборців», «Клуб української молоді», «Буковинський центр виборчих технологій», благодійна організація «Гільфе» та «Лабораторія культури») ство-

рили громадську платформу соціального Партнерства. Ми сформуваємо Стратегічний план Партнерства УНД і чітко визначили, яка організація за що відповідає і яку роботу веде. На сьогодні члени Партнерства УНД вже мають такий рівень експертності в різних напрямках, що Партнерство УНД може вважатися мультифункціональним ресурсним центром, і організації Партнерства УНД надають практичну допомогу невеликим громадським ініціативам і громадським організаціям в територіальних громадах Чернівецької області.

Поступово ми почали працювати з громадським сектором та місцевою владою, щоб сформувати в громадах різні активні інституції, привернути увагу як центральної влади, так і донорських організацій, адже вони зацікавлені працювати в першу чергу з громадами, де є ідеї, висунуті не місцевим самоврядуванням, а саме активними мешканцями. І у 2022 році, з початком війни, фактично всі, з ким ми раніше працювали, долучилися до гуманітарного напрямку, тому що в область заходили такі великі гуманітарні фонди як CLEAR, ACTED, ПРООН та ін., і їм потрібні були недержавні організації,

які б допомагали здійснювати гуманітарну діяльність в допомозі ВПО, ветеранам війни, сім'ям загиблих тощо. Ці фонди були дуже задоволені, що в громадах з'явилися такі активні осередки, які могли це взяти на себе.

Як ви знаходили активних людей?

У нас були власні проекти, і дуже часто ми ці проекти поширювали на громади і шукали для їх реалізації активних людей, громадських діячів, яких одразу залучали до навчання із проектного менеджменту, організації різних заходів, соціальної роботи в громадах тощо. Окрім того, в рамках своїх проектів ми одразу виділяли певні суми на активності в громадах, підтримували ініціативи, які потім ставали громадськими організаціями. Як приклад можу назвати громадську організацію «Центр розвитку громад «Ідея. Дія. Результат» (керівниця – п. Галина Єрема) у Вижниці. Вона розпочала свою діяльність у 2018 році як громадська ініціатива, а уже в 2019 році була зареєстрована і її учасники дуже активно зайнялися волонтерською діяльністю, допомагали учасникам АТО. Коли представники цієї організації поїхали в Польщу, вони знайшли там хорошого партнера і самостійно почали реалізовувати спочатку невеликі, а потім більші проекти. На сьогодні це організація, яка сама оперує великими проектами, і гуманітарними зокрема.

В інших громадах, наприклад, Глибоцькій, громадська організація «Простір розвитку громад» утворилася на базі місцевого ліцею. Директор ліцею п. Дмитро Глобак, сформував команду громадської організації і поступово, зокрема відвідуючи наші заходи і беручи участь в наших проектах, вони (члени команди ГО) так само почали розвиватися, реалізовувати проекти різного напрямку.

Є декілька громадських організацій, які були утворені у 2008 році ще в рамках програми ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Це, наприклад, дві «Злагоди» – Усть-Путильська та Великокучурівська, з якими ми співпрацюємо. Після реалізації перших проектів у них був певний період затишшя, але у 2020 році вже почали дуже активно працювати з нами. І, наприклад, Усть-Путильська «Зла-

года» (голова п. Антоніна Скидан) не тільки сама розвинулася і почала реалізовувати різні проекти, а й допомогла також у формуванні ще однієї громадської організації «Успішна Усть-Путильська молодь» і продовжує допомагати їм у розвитку молодіжного середовища.

Тому абсолютно різні громадські організації, різні причини створення і різна діяльність, але, загалом, результат один: якщо люди активні, люблять свою громаду і хочуть її розвивати, то вони починають системно працювати в напрямку свого розвитку.

Чи можна сказати, що зараз в кожній громаді є певна громадська активність?

Не в кожній громаді. Точніше, в багатьох громадах є громадські організації, але в одних вони діють, а в інших занепали. Якщо ми візьмемо реєстр громадських організацій, то побачимо, що практично в кожній громаді якась громадська організація зареєстрована. До прикладу, за програмою ПРООН у нас в області було створено близько 70 громадських організацій місцевого рівня – сільських, селищних, міських, які тоді виконали свою функцію і більше не бачили потреби в існуванні. Із них фактично одиниці залишились працювати. У багатьох випадках занепад зумовлений також відсутністю системної підтримки, виходом з організації активних людей, які її розвивали.

Ми дійшли висновку, що для того, аби громадська організація «стала на ноги», була самостійною, потрібно декілька передумов. По-перше, має бути сформована команда активістів (активісток), яка хоче змін в громаді; по-друге, повинна бути постійна зовнішня підтримка активностей – йдеться про підтримку і з боку місцевих рад, і таких ресурсних центрів, як ми, і з боку різних програм. І вже потім, коли організації «дозрівають» і розуміють, що таке проектний менеджмент, стратегічна діяльність, коли вони мають якийсь свій напрямок діяльності і розвивають його, доростаючи уже до рівня експерта, тоді організація перетворюється на сталу. На жаль, не в усіх громадах це відбувається. І Партнерство Українського Народного Дому також, на жаль, не може охопити всі 70 чи 100 громадсь-

ких організацій.

На сьогодні ми працюємо, умовно кажучи, з 10-12 громадськими організаціями в громадах, тому що не можемо осилити все. Але я скажу відверто, що будь-яка ініціатива, будь-яка громадська організація, яка звертається до Товариства «Український Народний Дім в Чернівцях», отримає допомогу. Не обов'язково фінансову, але це може бути методична допомога, допомога в організації заходу, в написанні проекту тощо. Тобто ми ніколи нікому не відмовляємо. Головне – комунікація з боку громади. Ми готові її підтримувати, лиш би люди зверталися.

Упродовж певного часу ви надаєте мінігранти для громад. Судячи із поданих заявок, у чому зараз є найбільша потреба на місцях?

У 2022-2023 роках найбільша потреба була в роботі з внутрішньо переміщеними особами, адже у нас в області на 900 тисяч населення було понад 100 тисяч переселенців. Це люди, яких потрібно було поселити, забезпечити всім необхідним, інтегрувати в громаду, і, звичайно, виникла потреба у великій кількості помічників. У цьому напрямку було багато проєктів, і громадські організації, які хотіли брати в них участь, розвиватися, ті, звичайно, були підтримані з боку донорських організацій.

Другим активним напрямком став розвиток різних молодіжних ініціатив. З 2022 року дуже багато молоді виїхало за кордон, і ця тенденція

продовжується зараз, а громади зацікавлені в тому, щоб молодь залишалася, тому, відповідно, є підтримка і з боку міжнародних донорів, і на рівні центральних органів влади щодо розвитку молодіжної діяльності. Створення молодіжних рад, формування молодіжних просторів, реалізація різних молодіжних проєктів – це теж зараз дуже актуально.

Третій напрям – це розвиток залученості громадян до прийняття рішень (його ще дуже часто пов'язують з антикорупційним напрямком). Йдеться про те, що не тільки громадські організації, а й просто активні громадяни мають брати участь у розвитку громади, спостерігати за тим, як використовуються місцеві бюджети, яка діяльність відбувається у громаді.

Ми знаємо, що об'єднані громади отримали додаткові ресурси, і ці ресурси мають бути спрямовані на задоволення потреб місцевих мешканців, однак досить часто це не так, на жаль. Але цю залученість розвивати дуже складно – це доволі непростий процес. Зараз з війною ситуація погіршилась, адже люди зневірилися, багато хто зосереджений на своїх проблемах, на проблемах своєї родини, на тому, як вижити, як зберегти своє психічне здоров'я. Але водночас треба розуміти, що якщо ми йдемо до Європейського Союзу, то маємо керуватися його принципом відкритої, прозорої публічної діяльності, яка знаходиться під наглядом активних громадян і під наглядом громадських організацій.



Фото зі сторінки УНД у Facebook

РАДА ВПО: ОНОВЛЕННЯ В НАПРЯМАХ РОБОТИ МІЖНАРОДНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І БЛАГОДІЙНИХ ФОНДІВ

Раду з питань внутрішньо переміщених осіб при Чернівецькій обласній військовій адміністрації очолив Віталій Карпенко, який замінив попередницю Олену Приходько. Про це інформує пресслужба Чернівецької обласної військової адміністрації. Голосування відбулося під час засідання Ради ВПО.

Віталій Карпенко – внутрішньо переміщена особа, старший юрист з регіональної координації Благодійної організації «Благодійний фонд «Право на захист».

На засіданні заслухали інформацію про оновлення в напрямках роботи міжнародних та національних організацій і благодійних фондів. Вони і надалі будуть підтримувати внутрішньо переміщених осіб, надаючи їм матеріальну та гуманітарну допомогу.

Зокрема, міжнародна гуманітарна організація АСТЕД продовжуватиме облаштовувати місця тимчасового проживання ВПО, здійснюючи там ремонтні роботи, а ще проводитиме тренінги та семінари.

Благодійна організація «Благодійний фонд «Рокада» надаватиме допомогу ВПО в оренді

житла, а благодійний фонд «Право на життя» - юридичні консультації.

Міжнародна організація Представництво HelpAge в Україні й надалі опікуватиметься категорією громадян похилого віку, СОС Дитячі містечка Україна в Чернівецькій області працюватиме над розвитком сімейних форм виховання та підтримкою сімей з числа вразливих.

«Агенція розвитку громад Буковини» впроваджуватиме проекти, що спрямовані на довготривалі рішення для ВПО у територіальних громадах області. А українсько-швейцарський проект МН4U продовжить реалізацію в регіоні програми «Жити чекаючи» для членів родин осіб, які зникли за особливих обставин.

На Буковині наразі діє 73 місця тимчасового проживання для внутрішньо переміщених осіб, серед яких гуртожитки закладів освіти, будівлі лікарень та оздоровчих закладів, приміщення релігійних організацій тощо.

Члени Ради ВПО обговорили потреби місць тимчасового проживання та можливі шляхи їхнього вирішення.

30 ЛИПНЯ – ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ БОРОТЬБИ ІЗ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ

Щоб привернути увагу буковинців до цієї теми та попереджати такі злочини, у Чернівцях провели прес-брифінг «ПротиДІЙ торгівлі людьми» та інформаційну кампанію. За інформацією Департаменту соціального захисту населення Чернівецької ОДА, щороку в Україні органами влади ідентифікуються близько 200 громадян, які стали жертвами цього злочину. Зокрема, у Чернівецькій області статус постраждалих від торгівлі людьми отримали 37 осіб, з них 1 особа – цього року.

Всім, хто отримав статус, надається кваліфікована допомога відповідно до потреб, а також одноразова матеріальна допомога з обласного бюджету у розмірі п'яти прожиткових мінімумів – 15 140 гривень.

Для отримання допомоги або додаткових консультацій Департамент соціального захисту рекомендує звертатися:

15 47 – «гаряча лінія» з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей

0800 500 202/102 – «гаряча лінія» Національної поліції України

0 800 213 103 – Контакт-центр системи безоплатної правової допомоги

0372 55 03 80 – Департамент соціального захисту населення Чернівецької обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації).

СТАЛИЙ МИР ТА БЕЗПЕКА МОЖЛИВІ ЛИШЕ БЕЗ АГРЕСОРА РОСІЇ, – ПІДСУМКИ ПУБЛІЧНОГО ОБГОВОРЕННЯ

22 серпня 2024 року відбулося публічне обговорення «Між війною та миром: майбутнє незалежної України в умовах невизначеності», яке організувала Національна платформа стійкості та згуртованості.

Модерували захід журналіст Андрій Куликов та співзасновник Національної платформи Олег Саакян. Учасники першої частини дискусії рефлексували над тим, якими є основні досягнення незалежності, уроки війни і ключові ризики сьогодення.

Від початку повномасштабного вторгнення Україна вистояла і отримала міжнародне визнання, а наша стійкість перетворилася на світовий бренд, - зазначив співзасновник Національної платформи **Володимир Лупацій**. На його думку, є декілька компонентів «української формули стійкості»: це певні цінності, серед яких головна – свобода; самозахист як готовність захищати власні цінності із залученням усіх прошарків суспільства; самоорганізація; соціальні інновації та солідарні дії громадянського суспільства і влади. Експерт переконаний, що саме навколо стійкості зараз формується нова стратегічна культура, але ще належить докласти багато зусиль. Наприклад, потрібні інституціалізована політика стійкості, можливість масштабувати інновації через певну інфраструктуру, розвиток інструментів партисипації (участі) для зміцнення демократії в умовах війни, формування автономних систем життєзабезпечення тощо.

Анатолій Ткачук, директор з питань науки та розвитку ГО «Інститут громадянського суспільства» вважає, що після початку великої війни українська держава зазнала великих змін. Зокрема, змінився як економічний профіль регіонів, так і самий дизайн макрорегіонів. Відтепер основні марокрегіони – це фронтір, центральний та західний макрорегіони.

Якщо економіка фронтиру працює на фронт і потребує особливих умов оподаткування, то економіка західного макрорегіону має нові

можливості для зростання через близькість до Європи. Під такий новий поділ потрібно підвести нормативну базу, підсумував Анатолій Ткачук.

Досягнення незалежності – децентралізація та міцні горизонтальні зв'язки, розвиток демократичних інститутів і громадянського суспільства, яке впливає на життя держави. Про це сказав **Андрій Романенко**, регіональний координатор Національної платформи у Донецькій області. На його думку, про повоєнне майбутнє України треба думати вже зараз. Приміром, деокупація може виявитися більшою проблемою, ніж окупація, якщо до неї не готуватися. Потрібен ґрунтовний суспільний діалог і спільне вироблення плану переходу від війни до цивільного життя

Ми знаходимося в ситуації невизначеності, а стійкість – це в тому числі вміння до неї адаптуватися, вважає співзасновниця Національної платформи **Юлія Тищенко**. Війна, яка триває сьогодні, є продовженням боротьби за незалежність і суб'єктність нашої держави. Відносно нещодавно ми не могли уявити, що Україна буде кандидатом у члени ЄС, а НАТО визнає шлях нашої держави до повноцінної інтеграції незворотнім.

Водночас Україна має більше комунікувати з міжнародними партнерами, роз'яснюючи власну позицію щодо війни та миру. Наприклад, слід доносити, що заморожування збройного конфлікту завдяки відмові України від територій створить нові ризики і небезпеку для всіх, як це вже було напередодні інших світових війн. В середині країни теж потрібна єдина рамка для візії майбутнього, щоб зберегти суспільну згуртованість. Найбільшими викликами тут є політика деокупації та інтеграції людей і територій, а також застосування перехідного правосуддя.

У другій частині обговорення йшлося про майбутнє України.

Ми маємо створити умови для розвитку

в ситуації зовнішньої невизначеності та розв'язати низку внутрішніх дилем. Про це йшлося у виступі **Миколи Белєскова**, старшого аналітика БФ «Повернись живим» та експерта НІСД. Наприклад, якою є наша «теорія Перемоги»? Росія висуває як умову врегулювання беззахисність України. Проте саме фізична безпека потрібна для приходу інвестицій. Викликами також є важка демографічна ситуація та необхідність відшукати баланс між цивільною та військовою економікою.

Майбутнє – це не продовження минулого та не інерційний сценарій, а наше прагнення до змін, стверджує футуролог **Андрій Длігач**.

Згідно з даними соціологічних опитувань, які навів експерт, 91% молоді хоче виїхати з країни, а 84% тих, хто вже виїхав, не повернуться. Ключова причина цього – відсутність віри у майбутнє. «Ми не домовилися про візію», – підкреслив Андрій Длігач. Ми більше не можемо тягнути у майбутнє наше минуле – країну з дешевою робочою силою, дешевими енергоресурсами, транзитним потенціалом тощо. Необхідно створювати нову логіку держави, яка орієнтована на людину, безпеку та відповідальність. Вже зараз ми здатні «продати» світу нашу адаптивність та спроможність робити інакше (інноваційність).

Тамара Астахова, регіональна координаторка Національної платформи в Одеській області, вважає, що сьогодні оплотом стійкості є громадянське суспільство, а сила держави залежить від сильних громад. Недарма українська реформа децентралізації визнана найуспішнішою в Європі. Отже необхідно посилювати нашу сильну сторону – громадянське суспільство, а також розвивати критичне мислення для ухвалення зважених рішень.

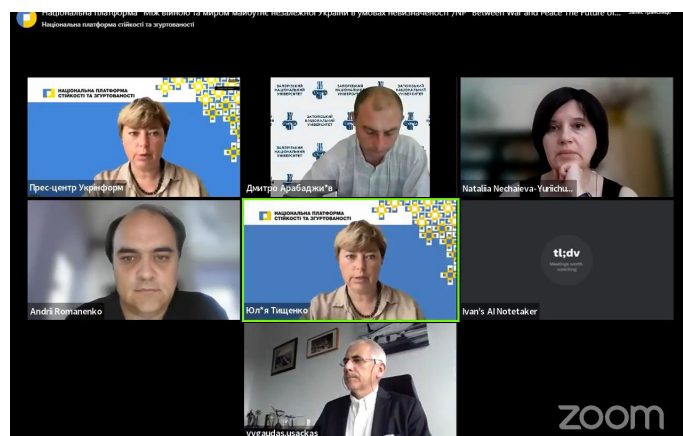
Певною мірою ми вже живемо у майбутньому. Передбачити його неможливо, але можна описати, де ми є, хто ми є і що з нами відбувається, зауважив доктор філософських наук, професор КНУТШ **Вахтанг Кебуладзе**. Потрібно усвідомити, що нам вдалося і не вдалося. Україна відбулася як електоральна демократія, «соціологічна» демократія (ми довіряємо дослідженням), а також як громадянське суспільство зі сформованою через певні

потрясіння довірою на горизонтальному рівні. Сьогоднішня війна – це війна антропологій або, іншими словами, уявлень про людину. Тому перемога України – це перемога нашого, євроатлантичного, способу життя.

«У мене є мрія – світ без росії. І її зникнення не обов'язково буде глобальною катастрофою – згадаймо розпад СРСР», – таку думку висловила **Наталія Нечаєва-Юрійчук**, регіональна координаторка Національної платформи у Чернівецькій області. «Ми маємо відповісти, якої перемоги ми прагнемо. Сталий мир і безпека можливі тільки без сусіда-агресора. Україна вже зламала певні міфи про росію – зокрема про її «непереможність» або «непохитні кордони», – додала вона. Попереду – або перехід до мирного життя, але в нових геополітичних умовах, або вміння жити в умовах війни поряд з джерелом постійних загроз.

«Для формування візії майбутнього важливо усвідомлення потреби у майбутньому. Отже, мріємо, але міцно стоїмо на землі», – підсумував дискусію співзасновник Національної платформи **Олег Саакян**.

Національна платформа стійкості та згуртованості започаткована у лютому 2018-го року. Наші стратегічні пріоритети – це стійкість держави та суспільства, згуртованість та єдність. За час своєї діяльності Національна платформа стійкості та згуртованості провела понад 90 публічних заходів на національному, регіональному та місцевому рівнях й залучила провідних міжнародних експертів з питань миробудування, перехідного правосуддя, інформаційної реінтеграції, соціальної згуртованості та національної єдності. Цей захід організований в рамках проекту «Забезпечення стійкості України в умовах зростання ризиків та наслідків війни», який реалізовується за фінансової підтримки Європейського Союзу.



23 СЕРПНЯ: ДОГОВІР, ЯКИЙ ВІДКРИВ ДВЕРІ ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

23 серпня виповнилося 85 років з моменту, як був підписаний договір про ненапад між Радянським Союзом і Німеччиною, відомий як «Пакт Ріббентропа-Молотова». Це був звичайний договір, який тоді підписували десятки країн, якби не додатковий таємний протокол до нього, яким Гітлер та Сталін розподіляли сфери впливу в Європі. Цей протокол вже з моменту підписання можна вважати злочинним, оскільки в ньому йшлося про свободу і незалежність третіх країн, які не були учасниками договору. До сфери впливу Радянського союзу відійшли Східна Польща, Фінляндія, Естонія та Латвія (Литва потрапила під цю сферу трохи пізніше внаслідок другого таємного протоколу до Договору про дружбу і кордони від 28 вересня 1939 року, вже після розділення Польщі), і, крім того, до сфери впливу Радянського Союзу ввійшла Бессарабія. Буковини в цьому договорі не було, проте саме цей договір вплинув на її приєднання, адже, по-перше, він блокував можливість Німеччини допомогти Румунії у цій справі, а по-друге, геополітична ситуація, яка склалася на той момент, дозволила приєднати ці землі.

Цей договір був дуже потрібний Німеччині, оскільки вона хотіла розпочати війну проти Польщі, і вже кілька разів відкладала її початок, тому що не була впевнена у позиції Ра-

дянського Союзу. Тому після підписання угоди Німеччина буквально за тиждень розпочала вторгнення в Західну Польщу і, відповідно, вимагала, щоб Радянський Союз ввів свої війська у Східну Польщу (що він і зробив, але на 17 днів пізніше). Внаслідок війни з Польщею Радянський Союз і Німеччина отримала безпосередній кордон між ними.

Про цей договір в Радянському Союзі замовчували, називали його «вигадкою буржуазних фальсифікаторів», і тільки на з'їзді народних депутатів у 1989 році він був розглянутий і визнаний таким, що втратив чинність ще з моменту підписання, оскільки є злочинним. Проте цей таємний протокол призвів до зміни низки кордонів у Європі. Його результатом став початок Другої світової війни, вторгнення Німеччини у країни Західної Європи, а також напад Радянського Союзу на Фінляндію, анексія ним балтійських країн – Латвії, Литви та Естонії, приєднання Східної Польщі, а згодом також і Бессарабії та північної частини Буковини.

Сергій Гакман, заступник директора Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації, кандидат історичних наук

«ЦЕ ДЕНЬ ВДЯЧНОСТІ. ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ПРО ТЕ, ЯКОЮ ЦІНОЮ НАМ ДАЛАСЬ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ І ЯКОЮ ЦІНОЮ ВОНА ВИБОРЮЄТЬСЯ ЗАРАЗ», – СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ ПРО ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Наталія Нечаєва-Юрійчук, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича:

День Незалежності увійшов у моє життя як єдиний шанс на збереження себе українкою. У 1991 році, у дні серпневого заколоту, відчуття небезпеки, роздратування через компромісність формулювань тодішнього голови ВР України Л. Кравчука, єдине, чого я прагнула – це проголошення незалежності

нашої України.

Сьогодні ми впевнено говоримо: Україна відбулася! Ми довели це у 2004 і 2013. Ми щодня доводимо це, починаючи з 2014 року, й особливо після початку широкомасштабного вторгнення росії у нашу державу. Минулого року студенти кафедри політології та державного управління ЧНУ імені Юрія Федьковича відродили Євроклуб імені Жана Моне, додавши назву «Unity Path». Що для них – День Незалежності?



Олександр Гаїна: 24-те серпня для мене – це день пам'яті та подяки всім борцям за Україну та українство, це день рефлексії, аналізу всього, що вже сталося, і планування майбутнього, а також день початку нового етапу, продовження нашої боротьби.

Анастасія Власова: Незалежність України для мене є символом свободи, гідності та права на самовизначення. Це можливість українського народу будувати власне майбутнє, керуючись своїми цінностями та традиціями, без зовнішнього тиску та впливу. Незалежність означає право на власну мову, культуру та історію. Це також вшанування тих, хто боровся і продовжує боротися за нашу державність, захищаючи її кордони та суверенітет.

Олександра Ткач: Для мене незалежність – це можливість бути вільною, самостійно визначати свій шлях і приймати власні рішення. Це право бути собою, дбати про свою культуру, мову і традиції. Незалежність означає жити у вільній країні, де твій голос важливий, а твоє майбутнє — у твоїх руках. Це також означає не піддаватися тиску ззовні, мати власні пере-



конання і боротися за те, що ти вважаєш правильним.

Анастасія Шкутенко: День Незалежності – це свято свободи і єдності українців, коли ми згадуємо про те, як важливо бути вільними і незалежними як народ.

Ольга Гуйванюк: Це день вдячності. День пам'яті про те, якою ціною нам далась незалежність, і якою ціною вона виборюється зараз. Це свобода слова та традиції, це зростання та самовираження, це цінності та вічна боротьба. Це чергове нагадування про те, хто ми, про нашу самоідентичність, про наявність вибору, наявність свободи слова. Це день, пам'ять про який, ми не маємо права втрати.

Владислав Дудка: Для мене 24 серпня – це особливий день, який завжди наповнює мене почуттям гордості та вдячності. Це день пам'яті всіх, хто поклав своє життя за право України бути вільною країною. Це день вшанування героїв, які боролися і продовжують боротися за незалежність та цілісність нашої Батьківщини.

Всеволод Сопронюк: День Незалежності – це початок нових можливостей для України, що виборювалися з найдавніших часів нашого народу. Ці можливості дають нам вільно розвивати нашу країну та її культуру, як того забажаємо САМЕ МИ.

Аліна Мажуга: Незалежність – це пріоритет як для народу чи держави, так і для особистості. Незалежність – це свобода, яка належить сильним і сміливим. Незалежність – це те, за що борються вільні духом люди. Незалежність – це Україна.

